

1976

ՀԱՅԿԵՍՏԱՆԻ
ՆՈՒՅՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՈՒՆԵՆՆԻ

7
1976

შენი პირველი წელი

მემკობარ(ნი) სკკ ცენტრალური კომიტეტის დადგენილება „პარტიის თბილისის საქალაქო კომიტეტის ორგანიზატორული და პოლიტიკური მუშაობის თაობაზე სკკ ცენტრალური კომიტეტის დადგენილების შესასრულებლად საქართველოს პარტიული ორგანიზაციის საქმიანობის შესახებ“ ახალი დიდი გამოცემა იმისა, რომ პარტიის ცენტრალური კომიტეტი, პირადად ლ. ი. ბრეჟნევი მზრუნველობას და უზრუნველბას არ აკლებენ საბჭოთა საქართველოს, გამოსთქვამენ მტიციე რწმენას, რომ ჩვენი რესპუბლიკა მთელ თავის შემოქმედებით ენერჯიას მოახმარს კომუნისტურ მშენებლობაში ახალ წარმატებათა მოპოვებას, ღირსეულ წვლილს შეიტანს სკკ XXV ყრილობის ისტორიულ გადაწყვეტილებათა განხორციელებისათვის საერთო სახალხო ბრძოლაში.

ჩვენი რესპუბლიკის 159 პიონერული რაზმეული და 1700 რაზმი ატარებს მარჯვენაფლანგის სახელს, თქვენი შრომითი წვლილი, ათასობით ტონა მიკრეფილი ციტრუსი და ჩაი, ყურძენი და ბოსტნეული ერთვის ჩვენი სამშობლოს ზვავსა და ბარაკს. თქვენი შეგროვილი მაკულატურა, ლითონის ჯართი ემსახურება მრეწველობის უზრუნველყოფას ნედლეულით, რესპუბლიკის მეცხოველეობის 165 ფერმაზე ფრიალებს „პიონერმშენის“ ალამი. შენს თანატოლებს საუოგადოებრივი მეცხოველეობის აღმავლობის საქმეშიც შეაქვთ თავი ანთი საპატოო წვლილი, მზურვალედ ემზურებიან ჩვენი რესპუბლიკის პარტიისა და მთავრობის დადგენილებას სრულფასოვანი საკვებით მეცხოველეობის უზრუნველყოფის შესახებ.

ათასობით პიონერი გამოიხმარა ნორჩნატურალისტთა რესპუბლიკური სადგურის ნორჩ მევენახეთა მიმართვას რესპუბლიკის მოსწავლე ახალგაზრდობისადმი, გადაწყვიტეს მხარში ამოუდგინენ უფროსებს ამ საქმეშიც, აქტიური მონაწილეობა მიიღონ ვენახის ფართობისა და ყურძნის მოსავლის გაზრდაში.

დაიწყო პიონერული ზაფხული, სოფლად თუ ქალაქად. მთაში თუ ბარში ხალისიან დასვენებასთან ერთად კოლექტიურ შრომაში გაიკაფე ხასიათიცა და ჩანიც. იცოდ, დღეს შენ ბავშვი ხარ, ზვალ კი ამ დიდი ქვეყნის ბატონ-პატრონი, აქედანვე შეიყვარე და დასდე ამაგი შენს მშობლიურ კოლმეურნობას, სოფელს, ქალაქს, რომ შენი პატარა ხელით გაწეული შრომის ნაყოფიც ემატებოდეს საქვეყნო სიეთეს. საქმით დაამტკიცე, რომ ხარ ნამდვილი პიონერი, სამშობლოს პატრიოტი და ერთგული შვილი.

მაშ ასე, წინ ვრცელი ასპარეზი გაქვს, გისურვებთ წარმატებას, სულით და გულით გვინდა მეთვე ხუთწლედის პირველი წლის გამარჯვებულთა შორის გიხილოთ შენც, ჩვენი პატარა მეგობარო!

ნარჩენა მხელაქე

სევე, როგორც კარგი დედობა კარგი შედეგების გავრდით იზომება და ფასდება, სკოლის სიკარგესაც მის მიერ აღზრდილთა სიკარგით ზომავს. ზუგდილის ა. წერეთლის სახელო-

მასწავლებელი-წუგდა სახელი

ბის № 1 საშუალო სკოლას ამ მხრივ მართლაც რომ ბევრი აქვს საამაყო. მის აღზრდილთა შორის არის ლენინური პრემიის ორი ლაურეატი, მსოფლიო სახელის მქონე მეცნიერები — ი. ვეკუა და ნ. ანთელავი; საბელმწიფო პრემიის ლაურეატი ა. კარტოზია, პირველი ქართველი მფრინავი ქალი რ. ქორდანი. პროფესორები — გ. ჟვანია, შ. ჩხეტია, გ. მანია, გ. სოსელია, თ. ფიჩხაია, შ. მესხია, საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტი კ. ჩიქოვანი, მწერალი ლეო ქიაჩელი, რესპუბლიკის დამსახურებული მხატვარი ა. აქლენტი, ცნობილი მსახიობი პეტრე კობახიძე და სხვანი მრავალნი, რომელთა ცნობისწავლის, ოცნებას, მისწრაფებას აქ, ამ სკოლის კედლებში ჩაეყარა საძირკველი.

ხელოვან ხალხისაგან უამრავი მისალოცი დეპუტე მიიღო. მათ შორის ერთი კემბრიჯიდან იყო. დეპუტეს ხელს აწერდა ილია შუკუა. კარგ მოსწავლეს კარგი მასწავლებელი ზრდის. ზუგდიდის პირველ საშუალო სკოლას კარგი მასწავლებელიც იმავეთვე დაეკვება, როცა მისმა დამაარსებელმა, ცნობილმა საზოგადო მოღვაწემ ანტონ ფურცელაძემ სკოლაში პირველი მასწავლებლები მიიწვია, მაშინ სკოლას არ გააჩნდა წიგნაღი ფონდი. იმისთვის, რომ ეს ხარვეზი შეეცნოთ, მასწავლებლებმა შიღერის პეისა დადგეს და გაიყიდული ბილიეტების ფულით სკოლის ბიბლიოთეკისათვის წიგნები შეიძინეს. რა თქმა უნდა, მას შემდეგ ბევრი რამ შეიძველა ქვეყნისა და, მაშასადამე, სკოლის ცხოვრებაშიც, მაგრამ ტრადიცია კარგი მასწავლებლებისა არ შეცვლილა.

როცა ამ რვა წლის წინათ სკოლა დაარსების 100 წლისთავს ზეიმობდა, თავისი აღზრდილებისაგან, ახლა სა-

ქვირა

7

ივლისი

1976

საბავშვო ჟურნალი ქვირა და პ. ლენინის სახელობის წითელი პიონერული ორგანიზაციის გაზეთი

გამოვიდა 1976 წლის 26

სა. ქ. მ.-ის გამომცემლობა

... თუ სკოლის ქიმიის კაბინეტის ზღურბლს გადაბიჯებთ, იგრძნობთ, რომ აქ მართლაც ქიმიის სუფევია. ყველაფერი, რაც მაგიდებსა და კარადებში აწყვია, კედელზე ჰკიდია, თაროზე დევს, — მოქმედებს. აქ ვერაფერს ნახავთ ისეთს, რომელიც ზოგჯერ სხვათა საჩვენებლად არის გამოფენილი და წელიწადი ისე გაივლის, მოსწავლის ხელი არ შეეხება. სამივე ოთახში — სასწავლო კაბინეტში, ლაბორატორიაშია და საწყობში იდენტური წესრიგია.

ხელსაწყოში. არ დაამახოვრდეს ეპიდემიის კონტროლით გაღივებული ნახაზი, ან მონაწილეობა არ მიიღოს კედლის გავით „ნორჩ ქიმიკოსში“, რომელიც იქვე, დერეფანში, ცნობილი ქიმიკოსების პორტრეტების გვერდით არის გამოკიდებული. და თუკი ერთხელ დაინტერესდა, ერთხელ გაუფო გემო ამ საოცარ საგანს, მიერ ვეიარ დაეხსენება, ირა მასწავლებელიც აღარ მოეშეება, წრეში ჩააბამს, რეფერატის მომზადებას დააუალებს.

რომელთა შორის ბევრე ქვეყნის მოსწავლეს შედეგია. მაღალი ლარნაკები და ფიფურის სიფრიფანა მასწავლებლებს ყვეილწნულეებით დასწავლულად აღმოსავლური სტილი. ფილმი მოგვიხრობს, როგორ გავრცელდა ფაიფური ევროპაში. ეკრანზეა უკვე ევროპული ნაკეთობანი. ყავისა და ჩაის უძვირფასესი სერვისები. შემდეგ ფაიფურის რუსი ოსტატები: კუხნეცოვი, კორნილოვი. ფერად ფირს გადმოყვავიართ უკვე ჩვენს ეპოქაში, საბჭოთა ფაიფურის.

სკოლის დირექტორი შოთა ხუბულავა ქიმიის მასწავლებელს ირა გრიგოლისა გვაცნობს. როცა ირა მასწავლებელს ხუთი-ათი წუთით მაინც მოუხსენით, თუ იგი ქიმიასზე და თავის საუკეთესო მოსწავლეებზე ლაპარაკობს, დარწმუნდებით, როგორ ფანტიკურად უყვარს მას თავისი საქმე. ამიტომ აღარ გაეკვირდებით, რომ უფროსკლასელებს ამ საგანში 99,7 პროცენტი მოსწრება აქვთ. შეუძლებელია მოსწავლე არ დაინტერესდეს ან გაკვეთილზე ნახულ-მა სასწავლო ფილმმა, ან თემატურ-მა ექსკურსიამ, ან ქიმიურმა ვიქტორინამ, ან მისივე თანაკლასელების მიერ დამზადებულმა თვითნაკეთმა

მაგნიტოფონზე იმღევიანდელი ვიქტორინის კითხვებია ჩაწერილი. ლაბორანტი ნანული ლაგვილაკლავის თითს აჭერს და ოთახს ეფრინება ირა მასწავლებლის თანხაბარი: — რომელ ელემენტს ჰქვია მეცნიერის სახელი? დასახელეთ რეკოლუციონერი ქიმიკოსები. — დასახელეთ ელემენტი, რომლის სახელი ჰქვია ქვეყანას, მოსახლეობის რაოდენობით მსოფლიოში მეორე ადგილზე მყოფს. იმ დღეს ქიმიის გაკვეთილზე ფაიფურის გარშემო იყო საუბარი. ჩინეთი. ფაიფურის სამშობლო. ძველი ოსტატები. მათი ხელით შექმნილი ფაიფურის ნაკეთობანი,

რო. ლარნაკები, ჭალები, სამშენი-სები... უძველეს წესს ცვლის ფაიფურის დამზადების დღევანდელი ტექნოლოგია. ხოლო სანამ ამ ფილმს ნახავდნენ, ირა მასწავლებელმა მოსწავლეები საწარმოო ექსკურსიაზე ზუგდიდის ფაიფურის ქარხანაში წაიყვანა, გააცნო წარმოების ტექნოლოგია, ქართული საბჭოთა ფაიფურის პირამო საწარმო. ესაუბრა მათე ხუთწლედ-ში ფაიფურის ქარხნის პერსპექტივებზე... ვფიქრობთ. ასეთი გაკვეთილი დღესაც არ ამოიშლება მოსწავლეების მესხიერებიდან, გაუღვიძებს ამ მეცნიერების ღრმად შესწავლის სურ-

ნუნსია უხუხუა

ფანტასტიკური მოთხრობა

მხატვარი რაფა სუპირიძე.

Cogito ergo sum!

— რა თქმა უნდა! — მივუხე უყოყმანოდ და გულწრფელი სიხარულით იმის ვაშო, რომ ამჯერად მტანჯველი ტყუილის თქმა არ შეირდება. — ეს პლანეტა ჩვენი გალაქტიკის NR მიკროსოციალის წევრია და, რამდენადაც მახსოვს, ასოციაციის ჩრდილო სექტორის ერთ-ერთი ვარსკვლავის მესამე თანამგზავრია.

— **გეპიტხებით და გიანსუხებით.** — ახლა მარცხენა ხელის სალოცი თითი დამიმიზნა უხუნაესმა. — რა ურთიერთობა გაქვთ აღნიშნულ პლანეტასთან?

მე უპიე თავი მომამბეზრა შეკითხვის ამ გულმობრუვილო ფორმულამ: — **გეპიტხებით და გიანსუხებით.**, რო-მელიც, რატომღაც, ძველთაძველი ზღაპრების კრებულისა და — „ათას ერთი ღამიდან“ ჩემთვის ნაცნობ „გისმენ და გემორჩილები“-ს მაგონებდა. ვარდა ამისა, არც უხუნაესის დაკითხვის კილო მომიწონა, უცნაურად ცივ და მეტისმეტად ოფიციალურ შეხვედრაზე რომ აღარაფერი ვთქვათ, ამიტომ გადავწყვიტე ჩემი ძალა და დამოუკიდებლობაც შეჩვენებინა და, ცოტა არ იყოს, მკვახილ შევუბრუნე კითხვა:

— არა, ახლა ნება მიბოძეთ მე შევეკითხოთ. NR მიკროსოციალის მთავარი კოდექსის მესამე მუხლის თანახმად, თქვენ ვალდებული ხართ გამაცნოთ, რა სოციალური წყობაა თქვენს პლანეტაზე, განვითარების რა დონეზეა აქაური ცივილიზაცია და როგორია თქვენი დამოკიდებულება კოსმოსური კონტაქტების მიმართ. მა-

ინტერესებს ზოგი სხვა საკითხიც. **გეპიტხებით და გიანსუხებით!** — სარკასტულად გავიღიე და ძლივ შევიკავე თავი სალოცი თითის დამიხუნებისაგან.

ჩემს მოსაუბრეს კარგა ხანს ხმა არ ამოუღია. იჯდა წინანდებურად წელგამართული, ხელებდაშვებული და დაკინებით მიყურებდა. მერე მხარმარცხნივ მაიღის კიდეზე ჩააწკრივებულ ილაკთავან ერთ-ერთს თითი დააკირა. ჩემს ზურგსუკან უხმაუროდ გაიღო მძიმე კარი. უხუნაესმა მხერა შემოსულზე გადაიტანა:

— გააცილეთ სტუმარი რენით ნატესთან და გადავციტ ჩემი ბრძანება: უცხოპლანეტელს ზოგადდ გააცნოს ჩვენი ცივილიზაციის სოციალური წყობა, განვითარების დონე და დამოკიდებულება კოსმოსურ კონტაქტების მიმართ, აგრეთვე ზოგი სხვა საკითხიც, რაც სტუმარს დაინტერესებს და რისი გამკლავებაც დასაძგებია. სა-ღამოს უცხოპლანეტელს უკანვე მოიყვანთ.

დაუშვებლობებლად დავტოვე ითახი. არც უხუნაესს შეუწყუებია თავი — რომ წამოდექტი, თვალი არ დაუხამხამებია და ბაგი არ შერხებია. „ეშმაკაც წაუღიხარ-მეთქი“, — გუნებაში ჩავიღაპარავე. გულმობრი კაცისა არაფერი მშამს.

5. რენიო ნატე

რენიო ნატე (მოგვიანებით გავიგე, რომ „რენიო“ სა-მეცნიერო წოდება ყოფილა და დაბალეებით ჩვენს „პროფესორს“ უღრის) არაფრით განსხვავდებოდა თანაპლანეტელებისაგან — ისიც მელოტი და საშუალოზე

ოდნავ მაღალი იყო; სწორნაკეთებიანი, ცივი და უსი-
ცოცხლო სახე და უხადო, ზედმიწევნით პროპორციული
რთი ქონდა. ხმის ტემბრით უზუნაესისაგან ვერ გამო-
არჩევნით, ოღონდ ეს იყო, მასთან შედარებით უფრო
სწრაფად ლაპარაკობდა, და, ალბათ, სწრაფადაც აზროვ-
ნებდა.

რენიო ნატეშ ჩემს გამცილებელს მოუხმინა, მერე ხე-
ლის აწვევით გაისტუმრა და მომობრუნდა:

— აბა, მითხარით, პირველად რის გავგება ვაინტე-
რესებთ?

— პირველი? — გავიმეორე და ყასიდად დადვიქრ-
დი, თუმცა იმ პირველ ეთიპის რა ბავარდობა და გო-
ნის სკირდებოდა — ყველზე მეტად პლანეტა გონი-
ერი სიცოცხლის ესოდნად სწრაფი ვაინა-გავითავისის
სიადრთლო მარჯვლებდა. რა თქმა უნდა, SOS სიგნალის
ამოცნაც არაბაკლებ საინტერესო იყო, მაგრამ რაღაც
შინაგანი ძალა თუ წლებით შემუშავებული სიფრთხი-
ლი და წინდახედულება მაიახლად თავი შემეგავებინა
და სიგნალის გამო ჯერ არავისთვის არაფერი მეკითხა.
ამიტომ, წამიერი ფიქრის შემდეგ, რენიო ნატეს მხერა
გავუსწორე. — პირველი? — გავიმეორე, — მე მაინ-
ტერესებს თქვენი პლანეტაზე სიცოცხლის ჩასხვება და
განვითარების თანამედროვე თეორია. ორიოდ სიტყვით,
ზოგადად.

— კეთილი, — თქვა სწავლელმა და შუბლი მოისრი-
სა. — ნაბიძგებზე სწორედ ასე მაქვს: ყველაფერი ზო-
გადად უნდა ვაიმბოთ...

(სავარაუდო, რომელიც მე შემომთავაზეს, ძალზე რბი-
ლი და მოხერხებული იყო).

— ფაქტობრივ არსებობს ჩვენი პლანეტაზე სიცოცხ-
ლის წარმოშობის ორი თეორია. — მენტორული კოლო-
ნი დაიწყო რენიო ნატემ. — როცა ვამბობ, „სიცოცხ-
ლის“-მეტი, გველისსმობ გონიერ სიცოცხლეს, ვინა-
იდან საერთოდ სიცოცხლეს ბოლ სამყაროში თითქმის
ერთნაირი, სტერტიკული ფევიც და საწყისი აქვს.
ამ თეორიათაგან ერთი ნაწილობრივ რელიგიური ხა-
სიათისაა, თუმცა, ზოგიერთი რეალისტი მეცნიერის აზ-
რით, სინაშდლის რაღაც წლის ეს თეორია შეიცავს.
თი მისი ასობ: პლანეტას ორი თანამშენებელი ახლავს — ოხა-
რა და ორა. პირველი მამრობითი საწყისის განსახიერე-
ბაა, მეორე — მდერობითისა. ოხარა იმთავითვე, სამ-
ყაროს შექმნისთანავე, მამრით იყო დაახლოებული, ოხ-
რა — მდერობით. ერთობა და მეორეინც მშვილდი და
ლეთისსომავნი იყენებ, მაგრამ შემდეგ ემშაბა ადუნა,
ქეშპირი ზგას ვახუდგენენ და საყაროს შემოქმედი
უაჩრებს. მაშინ მამაუფალი განჩისდა, ურჩ ქვეშევრ-
დომებს წარლენა მოუვლინა და ამოვლიტა. თითოეული
თანამშენებლის მოსახლოებიდან თითო წყვილი გადაარჩა.
რომლებიც შემოქმედმა ჩვენი პლანეტაზე დაასახლა —
ორი მამრი და ორი მდერი, დაასახლა და გამარჯვებუ-
ლებრანა. აი, ამ ლეთის რჩეულთა შთამომავალი ვართ
ჩვენ.

გამეცინა, რენიო ნატეს წამწამიც არ შერხებია.

— რა თქმა უნდა, ამ თეორიაში ბევრია სუსტი, ნაყ-
ლებს სარწმუნოდ და ძნელად დასასაბუთებლად ქვეტე-
ლი... — თქვა მან.

— სუსტი კი არა, ისეთი-თქო, რომელთა მეცნიერუ-
ლი დასაბუთება შეუძლებელია. — ცოტა არ იყოს, უდ-
როოდ ჩაუერთე, მაგრამ შეგნებულად არ მომობოდი-
შები.

— ცხადია, — დამიდასტურა მეცნიერმა. — მაგრამ
აქი ვიხიარობ: სინაშდლის თვითნაშდლები შეიძლება ამ
ქვეშის გროვარში ერთის. თუმცა დეტალებს გარჩევის
დრო ახლა არა გვაქვს და არც აუცილებელი ვახლავთ.
მართალი ვიხიარობ, არაფრით მოველიდი, რომ ეს

მელოტი მანეენი საუბარში ხატოვან ტექსტს აჩაჩა-
ვებდა. მაგრამ გავეიყვება არ გამოიმეოვებებია.

— მეორე თეორია ხანგრძლივი ამტკიცების უნე-
ვის ნიადაგზე დაფუძნებული და მეტწილად სინაშდ-
ტებაში ეჭვი იმითადად თუ ეპარება ვინეს, — ვანა-
გრო რენიო ნატემ. — მას სათავე დაუდო ოთხმოცოც წლის
წინათ, როცა სახელგანთქმულმა რენიო რენიო თარის
მთებში ნეიტრტური ტბა აღმოაჩინა. ტბის მცირე სიღრ-
მეებში, რაღობთან ახლოს შინაბრობს მომცრო, ოთხკი-
ლურიანი წყალმელეთა ცხოველი, რომელიც, მართალია
მინიატურული ზომისაა, მაგრამ აღმოაჩინა ყველ
ორგანო (და იმავ დანიშნულებისა), რაც ჩვენ გვაქვს
თუკი, რა თქმა უნდა, მხედველობაში არ მივიღებთ წყალ-
ში მტკობრები სიგნალისათვის აუცილებელ ლაყუქებს.

— ჰო, ეს, რასაკვირვებელია. გაცილებით უფრო მაკვს
სინაშდლეს. — ავტორიტეტულად დაუფიქრებ რენიო
ნატეს.

— დაიბ, და ამ თეორიას გაცილებით მეტი მომბრეც
მაკვს. — დასაქვს სწავლელმა.

— როგორ ფიქრობ, რადენიმე დრო დასკირდებოდა
ამ ევოლუციას — მინიატურული ინფუზორიიდან მო-
აზროვნე არსების წარმოშობას?

— როგორ ვიხიარობ, ამის ზუსტად დადგენა შეუძ-
ლებელია, მაგრამ, მე გგონია, დაახლოებით ათასამდე
წელიწადი. შეიძლება ნაყოფიც.

— ათასამდე? — გავიმეორე და გამეცინა. — ათასი
წელიწადი რა ბედნიარა?..

„სიცოცხლი ორგანიზმის უმარტივესი ფორმებიდან
(ვირუსები, ბაქტერიები) ვინიერ არსებამდე ევო-
ლუციისათვის აუცილებელია დროის უზარმაზარი
ინტერვალა, ვინაიდან ასეთი ევოლუციის „მამობრ-
ვებელი ძალა“ მეტაცია და ბუნებრივი შერჩევაა —
პასივებით, რომელიც შემთხვევითი, სტატეკურ
ხასიათს აქვს. სწორედ ეს ურჩევნი შემთხვევითი
პროცესების ერთიანობა ვანაპირობებს სიცოცხლის
უქნაშდლეს ფორმებიდან უქნაშდლესსაყენ ვახვითარ-
ების ეანონზომიერ პროცესს. ჩვენი პლანეტის,
დენდამიწის მავალით გვიჩვენებს, რომ დროის ეს
ინტერვალა მილიარდ წელს აღემატება.“

(ამაწაწერი XX საუწერი მწიგნორ ნახვერის ერთ-ერთი პო-
პულარული წიგნიდან).

— არა გგონია, რომ დენდამიწის მავალით მთელი
სამყაროს ეტალოზად გამოადგეს. — მშვილდე მომიგო
რენიო ნატემ, როცა ჩემი არაფუზენტი მოისმინა. — ჩვენი
პლანეტაზე, როგორც ჩანს, რაღაც განსაკუთრებული
პირობები, რაღაც მძლავრი ფაქტორები არსებობდა,
რომლებმაც დააჩქარეს მეტაციაც და ბუნებრივი შერ-
ჩევეც...

— და სულ ათასიოდ წლის მანძილზე, თქვენი აზ-
რით, ბაქტერიიდან მივიღებ გონიერი არსება არა? —
გამანადგურებელი დაციებით შევეკითხე მისაბუთებს.

— რატომაც არა? მე ამაში შეუძლებელს ვერაფერს
ხუდვად.

მიგზვიდი, რომ ამ საკითხზე კამათი წყლის ნაყვა იქ-
ნებოდა.

— კეთილი. წარმოვიდგინოთ, რომ ამ საკითხთან და-
კავშირებით ყველაფერი ნათელია. — ვთქვი მე და ამო-
ვიხიარე. — ახლა, თუ შეიძლება, თქვენი პლანეტის სო-
ციალური და პოლიტიკური წყობაც ამიწერეთ.

— სიამოვნებით...

... თავი რომ არ მოვაწყვიტო, ბატონო ჩემო, შევეც-
დები უფრო მოკლედ მოგახსენოთ ის, რაც რენიო ნა-
ტემ მიაშრო. პლანეტას მართავდა სამკო, რომელსაც სამ-
დახვეტურიანი საარჩევნო სისტემით ირჩევდნენ ხუთი

წლის ვადით. საბჭო იყო, როგორც კანონმდებელი, ისე აღმასრულებელი ორგანოც; მის გადაწყვეტილებათა განხორციელებას კი თხოვენიერ წლით არჩეული უზენაესი ზედამხედველობა, რომელიც საბჭოს სიხშირითაა შორის პერიოდში დიქტატორის მუხლზედავი უფლებებით სარგებლობდა (თუმცა, თუკი აუცილებლობა მოითხოვდა, საბჭოს ყოველ წელს შეეძლო მისი გადაყენება). პლანეტაზე არ არსებობდა ექსპლუატაცია, ავტონატივებუ-ლი იყო მეურნეობის უკუღმავლად ყველა სფერო. ყოველი მოქალაქე სავებს მოთხოვნილობისამებრ იღებდა, ტანსაცმელს კი — ბინათმშენებლობაზე რაღმდენისათაინა აუცილებელი შრომის საფასურად. ეს ბინები მშენდებობა განუწყვეტილად, თითქმის სტიქიურად. რე-ნიო ნატეხი თქმით, ბოლო ოცდაათი წლის მანძილზე მო-სახლეობის ზრდამ გაუსწრო პროდუქტების წარმოებას და საბჭო იძულებული გახდა ხელოვნურად შეეზღუდა გამრავლება. ახალი ბინები კი მშენდებობდა იმ ანგარიშით, რომ უახლოეს ოცდაათ წელიწადში, როცა წარმოება გა-იზრდებოდა, საზოგადოებრივი პროდუქციის საკმაო რა-ოდენობა დაგროვდებოდა და მოსახლეობა ისევ მატე-ბას დაიწყებდა, ახალი მოქალაქენი მშაზარცული, კე-თილმოწყობილი ბინებით იქნებოდნენ უზრუნველყო-ფელი. პლანეტის მოსახლეობას თვისებრივი მქონდა ენერგეტიკული რესურსების სამოცდაათი პროცენტი. ფართოდ იყო გამოილი კვლევა ატომის სიორბეში შედ-წევისა და ატომგულური ენერჯის გამოყენებისათვის...

— ხოლო, რაც შეეხება კოსმოსურ კონტაქტებს, — თქვა რენიო ნატემ, — ჩვენ მათ დადებითად ვუყუ-რებთ. რადგან ბოლო ხანს საბჭომ წამოაყენა თეზისი პლანეტის ახლო კოსმოსური სივრცის კვლევისა და ათ-ვისების აუცილებლობის შესახებ... — მეცნიერი წამით შეუყოყმანდა. — მეტს ამ საკითხზე ვეარაფერს ვეტყვით. რადგან საამისო რწმუნება არ გამაჩნია.

უკვე უზენაესთან შეთანხმებული საუბარი გამახსენდა და თავში ერთმა თამამმა აზრმა გამოიღვა. ავდექი და მიუკბინო-მოუკბინავად ვაღმოვალავე:

— თუ არ ვცდები, თქვენ ნაწილობრივი კონტაქტი უკვე დამყარებული გაქვთ ჩვენი ასოციაციის R-800-A-18 პლანეტისთან, რომელსაც ამორეგინებთ აორ-დას უწოდებენ. **გაიკითხებით და მიპასუხებით:** რამდენად ფართოა ეს კონტაქტი?

რენიო ნატე გაიუმდა. თუმცა სახეზე და თვალბში არაფერი ეტყობოდა, მაგრამ ვისაც გენებავთ ნიძლავს დაუღლებდი, რომ იმ წუთს მის მელოტ თავში უჩინარ სასწაურზე გულდამსით იწონებოდა პასუხის მოხსენებ და მოცულობა. ეს ყოყმანი მხოლოდ ოციოდ წამს გაგრძელდა.

— თქვენ საიდან იცით ამ კონტაქტის შესახებ?
— უზენაესმა მიაპბო.
— ყველაფერი?
— არა. მხოლოდ ზოგადად. დანარჩენს თქვენ მო-მიოხრობთ.

— შე ამის სანქცია არა მაქვს.
— **გაიკითხებით და მიპასუხებით:** რამდენად ფარ-თოა კონტაქტი R-800-A-18 პლანეტის ცივილიზა-ციასთან?

მეცნიერი ისევ ოციოდ წამით დადუმდა.
— ვეტყვით. — თქვა ბოლოს. — შარშანდღამდღე ჩვენ არც კი ვიცოდით ამ პლანეტის არსებობა, ხოლო შარშან სტატანუსის ავროდრომზე მისი კოსმოსური ხო-მალდი დაეშვა...

შეკრთი, მაგრამ შეკრთომასთან ერთად მთელი ჩემი სხეული უჩვეულო ზეიმის გრძნობამ მოიცვა — ბოლოს და ბოლოს, რაღაც ირკვევა, იქნებ S05 სიგნალის საი-დუმლოსაც მიაღვეს სინათლე?

არ ვიცი. შენიშნა თუ არა რენიო ნატემ რამე თომა. ყოველ შემთხვევაში, თხრობა უყოყმანოდ და უღრტვინველად განავრძო:

— ეს ჩვენი პლანეტის ისტორიაში უჩვეულოდ წამოყენდა იყო და ამიტომ საბჭომ გადაწყვიტა მისი საფუძვლიანად გამოყენება. ექსპლუატაციამ ბევრი ტექნი-კური და მეცნიერული სიახლე მოგვიტანა. მაგრამ უმ-თავრესს, რაც ჩვენი გვიანტერესებდა, რიდე ჩამოაფარა.

— სახელობარ?
— არ გავგანდეს კოსმოსში ვასვლის საიდუმლო. კერძოდ, საწვავის შედგენილობა, ხომადღის კორპუსის მასალა, აუცილებელი სიმძლავრისა და სიჩქარის სიდი-დე, ტრაექტორიათა გამოთვლის წესი და ბევრი სხვა რამ...

— რა მიზეზით არ გავგანდეს?
— რა მიზეზით? ჯერ საამისოდ ტექნიკურად და თე-ორიულად მოუწყობებელი ხართო. საბჭო კი სხვა ა-

რისა იყო. ამიტომ, რაკი საჭირო ცნობების მოცემა ნებით არ ისურვეს, უზენაესმა მათი დაპატიმრების ბრძანება გასცა.

— დაპატიმრებისა? — ახლა კი ნერგებმა მიღალბა და მებდაკრულვით წაიგვარა.

— დიხ, დაპატიმრებისა...

— ამიტომ ჩემო! ეს რა ბნელეთში მოვხვედრილვარ!

— **გაითხვებით და მიპასუხეთ:** სად იმყოფებიან ახლა ექსპედიციის წევრები?

— ორი სატრიაზვეტი შევიყარეთ, დანარჩენები კი დაიღუპნენ. რაღაც უცხოში უნდა შევიყარო და ისე ამოწყდნენ, ხოლოდღე დაბრუნება ვერ მოასწრეს.

— სენი? რა სენი? თუ — არ დაბედნენ და ამოხოცეს?

— არ ვიცი. მე ვარ მითხრეს. მე ასე ვიცი.

— შეიძლება მათ ზღაპრ არ იცოდნენ სინამდვილე. მაგრამ ამას შერე დავაზუსტებ, — გავიფიქრე, სმამალა კი ვთქვი.

— **გაითხვებით და მიპასუხეთ:** სად არის ახლა პლანეტა აორდის კოსმოსური ნომადი?

— დაიროშში.

— ვადარჩენილი ასტრონავტები?

— ისინიც იქ არიან.

— დაიროში ქალაქია?

— დიხ. პლანეტა სტატანუსზე სულ ორი ქალაქია: სტატანუსი, სადაც ამჟამად ჩვენ ვიმყოფებით, და დაიროში, სადაც, როგორც ვითხარით, პატიმარი ასტრონავტები არიან.

— შორს არის ეს ქალაქი?

— არა. შეველმფრინე იქამდე მიფრენას ორსაათნახევარს ანდოვარდი. ჩვენგან სამხრეთით არის, თერმინატორის* რაიონში — თქვენი ალბათ იცით, რომ პლანეტა სტატანუსი ვარსკვლავისკენ მუდამ ერთი მხრით არის მიქცეული...

— არ ვიცი... მაგრამ ამჯერად ეს არ არის საინტერესო. რენიო ნატე, თქვენ დაუყოვნებლოვ, ახლავე უნდა მოწყვანით აორდელ კოსმონავტებთან, ახლავე...

ისევ მოწყვანინ მიმე პაუზა. შემადგ:

— საამისო სანქციის მოცემა მხოლოდ უზენაესს შეუძლია.

— ჩვენ მოვასწრებთ დათქმულ დრომდე უკან დაბრუნებას. ვარდა ამისა იგი წინააღმდეგი არ იქნება. წავიდეთ, დარს ნუ ვკარგავთ.

— არ ვიცი, იქნება ჩემმა მტკიცე და კატეგორიულმა კოლომ იმოქმედ, ან იქნება რენიო ნატეს ჩემს მიმართ რაიმე კეთილგანწყობილებას გრძნობა გაუჩნდა; ასეა თუ ისე, შენციხილი წამოდგა და მაგიდის შემოუარა.

— წავიდეთ.

— ერთი წუთით, — შევაჩერე მე. — წედან მოვლანზე წაყითებ წარწერას: Cogito, ergo sum. მითხარით, რა ენაზეა ეს წარწერა?

— ლათინური. ლათინური პლანეტის ერთიანი ენის ერთ-ერთი ძირითადი დიალექტი გახლავთ.

— თქვენი იცით, რას ნიშნავს ეს წარწერა?

— ცხადია: „ვაზროვნებ, მაშასადამე ვარსებობ“.

— ისიც იცით, ვის ეუთვნის ეს სიტყვები?

— რა მოვასხსნობთ. რომელიღაც ძველთაძველი ბრძენის ნათქვამია.

— „სტატანუსი“ რაღას ნიშნავს, თქვენი პლანეტის სახელი?

— „სტატანუსიც“ ლათინური სიტყვაა. იგი რელიგიადან არის აღებული, ბავშვის პირველი ნაბიჯების მფარველი ღვთაების სახელია. ჩვენი პლანეტა ხომ ახლა სწო-

რედ ბავშვობის ასაკშია, მხოლოდ პირველ ნაბიჯებს ვლავნებ ქვეყნობით...

„ისეც ლათინური... რა უნდა აქ ლათინური... რა იცარია ასეთი ანაქრონული და პარაფრაზული სიტყვობა სიტყვობა არაფერი მიხსავს. ჩანს, პლანეტა სტატანუსსა და დედამიწას რაღაც მტკიცე ძაღვი აკავშირებდა. მაგრამ რომელი და როდინდელი?“ — ვვიკითხე. — ვწერაფად მიმავალ რენიო ნატეს ნაბიჯს ძლივს ვუსწორებდი.

ქვევით, შენობის უკანა ეზოში, ორადგილიანი შეველმფრინე გვიცილიდა.

6. „დრო გაჰვამ, მოიფიქრეთ!“

შველმფრინე სწრაფად მიიწვედა წინ. მიზინდულ RT Cop ცდევინდ ზურგი შევიკვიეთ. კაბინის ხელსაწყოებს თვალი შევაველე. მერიდიანული მიმართულებით მივფრინავდი. ქვევით ვეებერთელა ტყის მასივები ჩანდა, ალა-ალავ ტყეისფერი ტემბი ლეღოვებდა. რამდენიმე დიდი მდინარე და არბიც ვლავკვირით. რენიო ნატე, ეცუბოდა, ჩქარობდა, ამიტომ მხოლოდ ორი საათი თუ იქნებოდა გასული, როცა დათვლილი მთავრების ძირში მიუცუღელი ქალაქი გამოჩნდა. ქალაქს დასავლეთით ზღვა ესახვებოდა, უფრო სამხრეთით, შორს, შავი სივრცე მოჩანდა — პლანეტის მიღმა მხარე, რომელიც მნათობის სხივი არასოდეს სწვებოდა. სთუ სადმე ვაჯობით არსებობს, შევევლად იმ ნახევარსფეროში იქნება-მეთქი, — გავიფიქრე და გამაყრდელა. ქალაქთან მიახლოებისთანავე შეველმფრინე ღრმა ვირაჟით შემობრუნდა, აღმოსავლეთ გარეუბნის განაპირა ზოლს გაყვავა და ტყიანი ქედის ძირას გაიმწვებელი პაუზა აეროლომოსკენ დავეანა. სანამ დავცვდებოდი, იქვე ახლოს, ბელმარცხნივ, თვალი ვკიდე კოსმოსურ ლამსავი: შავ ელიფსოიდს, რომელიც ოდნავ წაფრდებული იდგა მაღალ-მაღალ სახსროვან საყრდენებზე.

— ეს არას? — ძლივს გავაგონე რენიო ნატეს. — ეს არის აორდის ხომადი?

მის თავი დაძმინდა, მერე ხელსაწყოებს ჩააქვერდა და მალე ჩვენი შეველმფრინე ყოველგვარი რყევისა და ბიძის გარეშე შევიდა აეროლომოს ბეტონს (ეცვიც არ შემპარავია, რომ ეს სწორად ბეტონი იყო).

აეროლომოს ბოლოში, ვეებერთელა, წაკვეთილი ექვსკუთხა პირამიდის ფორმის, გამჭვირვალე ნავებობის გვერდით დავეშვი. პაერიდანვე, მცირე სიმძლავრეზე ფრინისამ და გამჭვირვალე თალღების ქვეშ მოქცეულ უზნაშობარ, ალბათ რამდენიმე კვადრატულ კილომეტრიან ფართობზე ათიდაც სხვადასხვა ფერისა და სიდიდის, მაგრამ ასევე ექვსკუთხა შენობა შეენიშნე. სტატანუსში ამის მსგავსი არაფერი შენობიანია.

„ქნებ სწორედ ეს არის აორდელი ასტრონავტების საპატივები?“ — ის იყო გავიფიქრე და რენიო ნატემაც ხელი წინ გაიშვირა:

— ისინი იქ არიან...

მიწაზე ფეხი დავავით თუ არა, შეველმფრინის კაბინაში წვევტილი ზუმერი გაისმა. რენიო ნატე უკანვე აბრუნდა, რომელიღაც რეგულატორი მოატრიოლა და წმინდა იაპონურ ენაზე თქვა:

— რენიო ნატე გისმენ...

...ბატონო ჩემო, მე, თქვენმა მონა-მორჩილმა, დედამიწის ათიდაც ენა ვიცი, აქედან სამი მკვდარია, ექვსი — საერთაშორისო, ხოლო ერთი — დიდისეული, მძიმე-ლირი. მაგრამ ალბათ, სულ მცირე, კიდევ ათი-თხუთმეტი ენა უნდა მკოდნოდა, რომ რენიო ნატეს და უზენაესის (დიხ, ჩემი გამძლეობაზე თვით უზენაესმა გამოიძახა) საუბრიდან რაიმე შენაარსი გამომეტანა. ყოველ

* თერმინატორი — ჩრდილისა და სხვაოთხის საზღვარი.

შემთხვევაში, ყური მოვკარი რამდენიმე ინგლისურ, რუსულ, გერმანულ და ჩინურ სიტყვას, ლათინურზე აღარას ვამბობ. ახსენებ დედამიწაზე, პლანეტა აორღაც, მეც, ქალაქი დაბარომცო. საუბრის დასასრულს რჩენი ნატემ თავი დახარა, „მესმის, გავაყეთებ, როგორც მიბრძანებთ...“ თქვა, კანონს კარი მიხურა და კიბე ჩამოჰყავა.

— წავიდეთ. — მოკლედ მიიხარა და წინ გაძლივდა. გარშემო სიჩუმე სუფივდა. არ ვიცი, შეიძლება სტატუსთან შედარებით, ეს აეროლოში ნაკლებად იყო გადატვირთული, ისიც შეიძლება, რომ ასტრონავტთა პატივმოხმასთან დაეკავშირებინა, დროებით საერთოდ დახურვის კიდევ იგი, ასეა თუ ისე, ვიდრე იმ უცნაური საპატრონოს კარს მივადებოდი, საფრენი ბილიცინზე ერთ თვითმფრინავს არ დაემძღარა და გზად სულაყრი არ შეგხვედრიდა.

გამკვირვებელ საპატრონოს კართან, რომელსაც უცხო თვალს ეკლდის სიბრტყიდან ვერც კი გამოარჩევდა არაქალბი შამანისნაირი იარაღით მკლავდამამბრებელი სტატუსისუფლები იღვავა რჩენი ნატემ ხელი წინ ვაიმეზრია და სტატუსისუფლებს ჩემთვის გაუგებარი ორი სიტყვა უთხრა. გუშავდა თავი დახარა, შეურბოდა, ვამოლი ხელისგული ედღეს მიაყინო, მარცხნივ წელსა შეაბრუნა და მაგარად მიაწევა. კარი უხმაუროდ შეტურდა ედღის სიბრტყეში.

— მიბრძანდით, — შემომხედა რჩენი ნატემ და ოდნავ მიღვდა. — მიბრძანდით, — ვაიმეზრია, აღბათ შემატყო, რომ წამით შევეყოყმანდი. — მე აქ დავდივდი.

ნაიაგი ვადავდაც. კარის ჰრილში რომ გავდიოდი, ედღის სიბრტყეში ვაბოცა — თითქმის ხუთი მტკიცელი იქნებოდა. „ჩანს, ძალზე მტკიცე მასალაა აისი“, ვავიფიქრე და მყისვე ვიგბეძინე — ზურგს უკან უხმაუროდ დაიხურა გამკვირვებელი კარი.

ფიცხლად შეივებრუნდი. ექვი გამიბართლდა — გარესაპაროსიდან მტერზე უსუსელი ედღის მყოფდა.

— ეს რას ნიშნავს? — ჩემდა მოულოდნელად დედანეხზე წამოვიცდა, მაგრამ მაშინვე გონს მოვედი და იგივე კითხვით პირსაბოცოცოცის კართან ენახე ვავივებოვ: — ძითხანთ, რას ნიშნავს ეს?

— ახლახან უჩენაყისასგან მივიღე მკაცრი მითითება, — უწინდებურად აუღლებელიად და აღუფიქროთველად მიპასუხა რჩენი ნატემ, რომელსაც ჩემს თვალში ედღის უსწრაფესად ჩაუჭრა პატოსანეი მეცნიერის შარავანდედი, — რომ სატუსადოში ვაყოლოდი მინამ, ვიდრე თქვენ და აორღელი ასტრონავტები არ გავვანდობთ ყველაფერს, რაც კოსმოსში ვასლისთვის არის საჭირო ინფორმაცია საუკეთესოობით უხნდა იყოს. თქვენ უხნდა შეიგნო, — ჩვენ აუცილებლად გვეკორდინება ამის ცოხნა. პლანეტაზე უამარვი საქმე გვაქვს მოსავარაუბელი და მთელი ძალა და ენერჯია ვაქვივებობით ამ შინაურ საქმეებს ხმარდება. თუ თქვენ კოსმოსში ვასვლის ხერხს გავვაცნობთ, ამით ენერჯიასაც დავსოვავთ და ოდრისაც მოვივადებთ...

იმ წუხს ყურადღება არ მიმიტყვევია ედღის უხნადური თვისებისათვის — რჩენი ნატეს ხმა ისე მკაფიოდ შემოსდა, თითქმის ჩვენს შორის არავითარი დაბრკოლება არ ყოფილიყო.

— თქვენს მოქმედებაში იოტისოდენა ლოგიკასაც კი ვერ ვხედავ, — აღუფიქროთებით და ვაკვირვებით ვავაშლო ხელში. — არც მე და უჩენასაც, არც მე და თქვენც ამ თემაზე არ ვგისაუბრია. საიდან იცით, იქნებ თანახმა ვიყავი, მომეწოდებინა თქვენთვის საინტერესო ცნობები...

— არა, — მიპასუხა მეცნიერმა, — უჩენასმა თქვა, რომ **თქვენ ვაშლანი ერთნაირი ხართ**. ჩემი მხრით კი, რას ვეტყვით: თუ ვარსკვლავის მესამე დაბინდებამ-

დე ყველაფერს გვიამბობთ, ღონეს არ დავხუცავ, რითა თქვენი მდგომარეობის შემსუბუქებას მივალწი.

— ეს როგორ ვიგვიფ? აღბათ, თუ საჭიროა ჩემთვის კიას მიიღებთ, მე და აორღელ კოსმონავტებსაც შეიძლება მოკლევადიან დატვირთვით პლანეტა. ასეა? **გამართლებით და მიპასუხებით!**

— ამას ვერ შეგბირდებით. ეს ჩემზე არ არის დამოკიდებული.

— მაშინ არავითარი ფასი არა აქვს თქვენს პირობას. ამასთანავე, მინდა იცოდეთ, რომ ის თქვენი უხნადური არ შემედლავა — ჩემგან ვეკავითარ ციხისას ვერ მიიღებთ.

— წაუტობით ვერაფერს მოიგებთ! — მომძახა რჩენი ნატემ. — სხვა გამოსავალი არ გავაჩნიათ, რაც იცით, უხნდა გავვხადით. ერთი სიტყვით, დრო ვევირგაქვთ. მოიფიქრეთ!

7. აორღელი ასტრონავტები

ვერ ვიტყვი აორღელ ასტრონავტთა პირველმა დანახვამ მათ მიმართ დღის სიმათისა აღმობა-მითევი. ირმის ნახტომს NP ნიროსოცოცოცის ყველა წევრის მსგავსად, ისინიც ჰუმანოიდები აღმოჩნდნენ, მაგრამ ჩვენგან და ჩემთვის ცნობილი სხვა უცხო პლანეტელებისასგან ჩინობლად განსხვავებულები. უპირველეს ყოვლისა, თვალში მეცა მათი ტანპროპორციბა — ორივე მათგანი მკერდამდე თუ მომწველებოდა, მე კი (არ ვიცი, იქნებ აქამდეც მითქვამს სადმე) საშუალო დედამიწეის სიმაღლისა გახლავართ. სადავიგერო, ვმბობ და ჩადგმული ვევაკცები იყვნენ — თხემისცი კანუსისებურად წვარბელებული თავი მსვილი, მძლავრ კისერს ეყრდნობოდა. კისერი შეუძინებელი, თანდათან ვიწყვილოდა მერსიმეტად დაქანებული მხრების სიმრუდეს. ბანჯგვლიანი ხელის მტკიცებით მუხლებშით უხნადობ, ხოლო ფეხები... ფეხები რომ შევხებდი მაშინა მივხებდი, რატომ ჩანდნენ აორღელები ასე ტანდაბალნი: ისინი სიარულისას ჩვენსავით ტრეტენ კი არა, მთელ წევებს ეკრდნობოდნენ მუხლიდან თითებამდე, რომლებიც უკან ჰქონდათ მიტყვეული. ერთი სიტყვით, ყველაფრით ჩანდა, რომ აორღელი მასის ამქვე პლანეტა უხნდა ყოფილიყო და სიმძიმის ძალის მჭერაება მის ხედავიერ აღბათ რამდენიმეჯის სჭარბობდა დედამიწისა და სტატუსის სიმძიმის ძალის ამქვეება. სახით აორღელები ისტრონიამდე აღდამიანს, ნეანდერტალეს ჰგავდნენ — იგივე ვიწრო და დაქანებული მუხლი, იგივე წინამოწერილი ტუ-პილი, მიტყვეული ცხვირი და ღრმად ჩამდარი თვალები... ოღონდ აი მხურა კი, მხურა უხნადურად გამსჭვალავი. თითქმის მომუსხველი ჰქონდა. იგრძნობოდა, რომ ამ ვამოხხვდის პატრონი უეველად დიდ და მძლავრ ინტელექტის მფლობელი უხნდა ყოფილიყო.

ყოველივე ეს, რაც ახლა მოვახსენებ, პირველივე შეხვედით აღვიქვი, მაშინვე, როგორც კი ვარღისვერ სახლთან მიმლოცვისისა მენობის კუთხის ორი ვმბობ დიეტურა ვამოწყობ და წინ ვადამივდა. შევაკვრე, რომ ღიღის სიმათია აორღელებში არც მე გამომიწვევია, რადგან, წინ ვადამივდნენ თუ არა, ხელები მომუშტეს და დაახლოებით ისეთი პოზიციაც დაიკვიეს, ჩვენებურ ძიულდისიტებს რომ სჩვევითა ქილაობის დაწყების წინ. მივხვდი, კარგი დღე არ დავადგებოდა, თუ გზის ვაგამეტყვება და ვაპირებდი, რადგან ამ ორი აორღელის ბუნებურად ვიხიკურ ძალას, თუ მერტას არა, ათი ჩემისთანას მილწე-მოლწევა მინც შეეძლო. ამიტომ შევიჩნდი, მარკვენი ხელით, ყოველი შემთხვევისათვის. პარალიზატორის ტრაი მოვსინჯე, მარცხენა ხელისგული წინ ვავიშვირე და მკაფიოდ, თითქმის დამარცხელი წარმოვთქვი

— ნი მიკროასოციაციის წევრთათვის სავალდებულო მისალმების ფორმულა:

— უკუნითი უკუნისამდე ინათოს თქვენმა ვარსკვლავმა, მეგობრებო!

ამან, როგორც მოსალოდნელი იყო, გაჭრა. აორღელება ხელები დაუშვეს, წელში გაიმათინენ და მოღუშული ხშირი წარბები გაეშალათ. მაგრამ ნაბიჯი არც ერთს არ გადმოუღვამს.

— უკუნითი უკუნისამდე ინათოს თქვენმა ვარსკვლავმა! — მიასახა ერთ-ერთმა, ოდნავ უფრო მაღალმა და ჭალარაშერეულმა. — კარგია, რომ გაგახსენდათ... გვიან, მაგრამ მაინც...

— არ მესმის, — მხრები აიჭიჩე მე, — რა უნდა გამხსენებოდა, რაც არასოდეს დამვიწყებია. — და უცებ მივხვდი, რომ აორღელ ასტრონავტებს სტატუსული გეგონე: რაც მთავარია, მე და ამ პლანეტის მცხოვრებნი ხომ ერთმანეთისაგან გარეგნულად თითქმის არაფრით განვსხვავდებით! ვარდა ამისა, ისიც მაშინვე მენიშნა, საღმის დავიანების გამო რომ მისაყვედურეს: აცი არც იმათ, ვინც აეროდრომზე პირველი შემხვდა, და არც უხეჩაეს მისალმებისათვის თავი არ შეუწუხებოთ! მამასადამე, რა გამოდის, სტატუსსელები უგულუბელყოფენ მისალმების საყოველთაო ფორმულას? თუ, უბრალოდ, არც არასოდეს სცოდნიათ იგი?... მაგრამ როგორ, რანაირად უნდა მომხდარიყო ეს?...

— რისთვის მოვხვდით? — ისევ ჭალარაშერეულმა მითხრა. — თუ იმავე კითხვების მოცემას აპირებთ, ამაოდ დასწვებით. ვფიქრობ, საკმაო დრო გავიდა საიმისოდ, რომ თქვენი უხეჩაესი გონს მოსულიყო და ჩადენილი შეცდომა გამოეწორობინა. ბოლოს და ბოლოს, როდის გავვათავისუფლებენ? ბოლოს და ბოლოს, გვეტყვი თუ არა, სად არიან ჩვენი ამხანაგები? ჩვენ კატეგორიულად მოვითხოვთ, მოგვეპყრონ მიკროასოციაციის მთავარი კოდექსის შესაბამისად!

— თქვენ გაშლვებით, მე თქვენი მეგობარი ვარ, — შევეცადე, ხმისთვის რაც შეიძლება გულითადი, ალერსიანი იფრი მიმეცა. ეს არც გამჭირვებია, რადგან სულის სიღრმემდე შეძმარა აორღელ ასტრონავტთა ტრაგიკულმა დამოგარებობამ. — სტატუსული არ გეგონათ, დედამიწევი ვახლავართ. სულ რამდენიმე საათია, რაც ამ პლანეტაზე ვიმყოფებით.

ასტრონავტები უნდობლად დუმდნენ. — ამ სექტორში სასუბეით შემთხვევით მოვხვდი, — განვარკმე მე. — და სასუბეით შემთხვევით არ მეძინა იმ დროს, როცა თქვენი რადიოსადგური SOS სიგნალს გადმოსცემდა.

ჩემმა სიტყვებმა სასწაულებრივად იმოქმედა. აორღელები შეკითხნენ. ჭალარაშერეული მომიხსოვდა და მარჯვენა გამომიწოდა. მეორე, უფრო ახალგაზრდა, გვერდით დაუდგა. ორივეს ხელი ჩამოვართვი.

— მართლაც მეგობარი ყოფილხართ, — თქვა უფროს-

ზ რ თ ე ზ ი

ა ლ ე ქ ს ა ნ დ რ ა მ
ა ბ ა ხ ა ე ლ ი

მა. — გვაპატიეთ, ასე ცოვად რომ შეგხვდით, მაგრამ ალბათ გესმით ჩვენი მდგომარეობის სიმძიმე...

— მესმის, მაგრამ იგი ახლა ცოტათი შეგიძლებოდა შეგხვდებოდა, კინაღამ, თუკი აქამდე ორნი იყავით, ახლა სამნი გავხვდით.

— თქვენც?... ჩვენ კი დესპანი გვეგონეთ. ესე იგი თქვენც ჩვენს დღეში ხართ?

— ასე გამოდის. ერთად ვართ და გამოსავალიც ერთად უნდა ვეძებოთ.

— თქვენგან რაღა უნდათ?

— იგივე, რაც თქვენგან.

— კოსმოსში გასვლის საიდუმლო?

— დიახ.

— და არ გათქვით?

— რა თქმა უნდა. მეც თქვენსავე მიმართა, რომ მათთვის ამის ცოდნა ჯერ ხადარეგია. დაე, ჯერ მომწიფდნენ საამისოდ. მერე, თვითონვე იპოვიან გზას.

— მართალია... ხომ არაფერი იცით ჩვენს მეგობრებზე?

ბელები გავალა:

— დაიღუპნენ. ყველანი დაიღუპნენ. მხოლოდ თქვენ გადარჩით, თქვენ და თქვენი ხომალდი, რომელიც, რამდენადაც ვიცი, უვნებელია.

აორღელებმა თავი დახარეს. წუთიერი დღემილით პატივი ვეცით დაღუპულ ასტრონავტთა სხეულებს.

— რაიმე გეგმა გაქვთ? — შეიძლება უპეროსმა.

პასუხის ნაცვლად გამჭვირვალე თალფაქს ავებდე.

უფროსი მიმიხვდა.

— თავისუფლად ატარებს ყოველი სახის ელექტრომაგნიტურ ტალღას, აგრეთვე ბგერას. სამაგიეროდ, არავითარი მექანიკური ზემოქმედება მასზე კვალს არ ტოვებს.

— სინეტი?

— რა თქმა უნდა. ნაყარიც ვერ დავამჩნიეთ.

ბუდიდან ლაზერონი ამოვიღე. რეგულატორი მაქსიმალურ სიმძლავრეზე დავაყეხე. ლუღა ჭარს მიუშვირე და სასხლეტს დავაწეე. ნეკისიმსხო, კარივით სწორი სხივი სახურავს მიებჯინა და წრე შემოხაზა. მერე კიდევ შემოხაზა წრე, კიდევ... მაგრამ ამაოდ. უცნაურ, გამჭვირვალე ნივთიერებას არაფერი დამართვია. ლაზერონი ბუდეში ჩავდე, ახლა კიბილად პარალიზატორი ამოვიღე და ქანდაკებასავით მდგარ გუშავს, თვალს რომ არ გვაშორებდა, შუბლში დავუმიხვნიე. გუშავი ძირში გადასხეპილი ბალახით ჩაიკვდა.

— მოკალით? — ამოხებრასავით მკითხა უმცროსმა აორღელმა.

— არა, — მშვიდად მივუთხე. — ორი-სამი საათით წაიძინებს და წამოდგება, თუკი... თუკი, რა თქმა უნდა, მისი ნერვული სისტემაც ბიოლოგიური წარმოშობისაა. ესე იგი, იგივე ავებულება აქვს, როგორც ჩვენს ნერვულ სისტემას.

ჩანს, აორღელებმა სახეზე ყოყმანის ჩრდილი შემეშინეს.

— თქვენ ეს საეჭვოდ მიგანიათ?

— როგორ გითხრათ... ზოგადი ამ პლანეტაზე მართლაც მეუცნურთა, მაგრამ ვადაჭვინით რამის თქმა ჯერ არ შემიძლია.

ასტრონავტებმა მრავალმნიშვნელოვნად გადახედეს ერთმანეთს. თუმცა ამ თემაზე საუბარი აღარ გაუგრძელებიათ. მეც აღარაფერი მითქვამს.

— ახლა რას აპირებთ? — წამიერი დღემილის შემდეგ იმედშერეული მოლოდინით მკითხა ქალბატონი.

ახალგაზრდობა, თქვენ რომ გიციქვით, მშორდება ზამთრის ნაირევი. ვეგავარ უსიტყვოდ და გულისმგერიტ მე თქვენს გაზაფხულს ვეზიარები.

და მინდა მაშინ ვიმღერო ისე, ისეთი გზნებით და მღელვარებით, რომ თქვენს ოცებას საღამო მივცი, შვეალა თქვენი გულის კარები.

და თუ შევძელი თქვენს გულში კითხვა, ისეთი ჰანგის მონახვა მინდა, რომ იყოს ლექსის ყოველი სიტყვა თქვენი გულივით სუფთა და წმინდა.

რომ თქვენთან დარჩეს იგი ბოლომდის, როგორც სიმღერა გულს ჩარჩენილი, და ამართლებდეს ის თქვენს მოლოდინს, მუდამ თბილი და სხივადიანი.

ყოველთვის, როცა თქვენს შორის ვეგავარ, მოხუცს ძალ-ღონე მიათქედდება. მეც ახალგაზრდა მომღერალს ვეგავარ, ოცებას ფრთები არ ეშვებება.

ბრწყინავს ჩვენი დღე სინათლით, ხავსე, თქვენ უფრო ნათელ დილას მოვლით. ეს თქვენი მზეა სამშობლოს ცაზე, ბედნიერების სხივთა მთოვლი.

და თქვენც სიმღერით წინ მიიჩქარით, გინდათ იხილოთ სივრცე ახალი. უკვე გამოჩნდა ოქროს ჭიშკარი, უფრო კაშკაშა, უფრო მაღალი.

გაშაღეთ ფრთები, მწვერვალსაც ნახავთ, დღეს ცა და მიწა ორივე თქვენი. ახე თამამად და ახე ლაღად ქვეყნად არავის არ უფრენია.

პაერს გაარღვევს სიმღერის ხმები, თვალები სხვით აივსებან. ახალგაზრდობა, ასეთი ფრთები მფრინავს ზღაპარშიც არ ღირსებია!

— კისლოვოდსკოი შენა?
 — არალეთი.
 — ეს არალეთი სადღაა?
 — იმერეთშია... პატარა სოფელია.
 — რა მივუქვს თან სოფელში სამუშაოდ? — ცოტა სიჩუმის შედეგე იკითხა ახლად მოსულმა.
 — ანკეში, ჩიტის ბაღე, პეპლებს საჭერი. ხელმძღვანელმა დამავალა შევკრიბო მასალა კოლექციისათვის... პეპლებს მოუხუხრებ რამეს, მაგრამ თევზებსა და ჩიტებს რა ვუყო არ ვიცი, ცოცხლებს ვერ წამოვიყვან; თუ დამხონენ, ხომ აყროლდება... — ოღანი მწუსარებით შენიშნა სერგომ.
 — განა დარიგება არ მოუციათ, სახელმძღვანელო არ გაქვს? — უფრო დინჯად უპასუხა ახლად მოსულმა.
 — მაქვს, მაგრამ... მართლა, შენ რა უნდა გააკეთო?
 — შე უნდა დავხატო იქაურ დამაინთა სახეები — ვინც კი შემხვდება — ლეკი, კახაი, ჩერქეზი... გარდა ამისა, იმათი მოსახლეობა, მუშაობა, დარიგების ხეობა... ყაზბეგში — ყაზბეგის ძველი, პიატიკოვსკოი — ლერმონტოვის გამოუცხადელი და, თუ იქიდან პეტროვსკის გზით წამოვდი, მაშინ ლოკოინებზე უნდა ჩამოვიტანო.
 — გაუხეთისათვის, არა?

— ვინც მოიგებს, იმან რა?
 — არაფერი...
 — დავწეროთ პირობა, — გათამამდა სერგი.
 — დავწეროთ...
 — იცი რა?.. შენ ჩემს წინგაკში ჩასწერი, და მე შენს წინგაკში ჩავწერი. — კარგი.
 და ორმა ბავშვმა ერთმანეთთან შეთანხმებით ჩასწერა:
 „ჩვენ, პიონერები, სერგო მაღლავერიძე და ვანო ქათიაშვილი, მთელი საფხულის განმავლობაში შევევრებთ ყოველგვარ მასალას, როგორც გაუხეთისათვის, ისე კოლექციისათვის და გავაკეთებთ ყველაფერს, რაც პიონერისთვის შესაფერისია. შემფასებლად ენიშნათ ხელმძღვანელს და ამხანაგებს — სოსოსა და ბესოს“.

საქმის
ლოტოქონიანი

მატარი
პ. ფოსიონილი

მოთხოვნა

შეჯიბრება

ბუფეტში მოსამსახურე ქალი ზანტად ასუფთავებდა საიხებს; ორიოდე მიმტანი ალაგებდა სუფრას; საღდაც კუთხეში მიმხდარიყო მგზავრი და საუზმობდა; პირის ასაბმელს უსწორებდა მინადრე ძალღს.
 — აქეთ, აქეთ, ვანო! — დაუყვირა სერგომ და ხელი დაუქნია კარებში შემომავალ ბიჭს, რომელსაც პატარა ჩემოდანი ეჭრა და ბარგით დატვირთული კაცი მიჰყვებოდა.
 სერგო და ვანო ერთ სკოლაში სწავლობდნენ. მხოლოდ სხვადასხვა კლასში: სერგო მეშვიდე კლასში ვადავდა წელს, ვანო კი მერვეში.
 — მარტო ხარ? — შეეკითხა ვანო სერგოს.
 — არა, დედაც ახლადე მოვა; რიგში ჩადა მღლიეთვის საყილდა...
 — ვიცე, ვიცე... დედაჩემიც იქ დარა.
 — შენ სად მიდინარ?

— სურათები შეიძლება კედლის გაუხეთიც ჩავაწებოთ.
 ბავშვები გაუმდნენ. ვანო კარგა ხანს ფიქრობდა.
 — მიდი, გინდა, შევეჯიბროთ ერთმანეთს, ხომ უფრო მეტს გააკეთებს? — რანიარდ? მე მიყრებულ სოფელში მივდივარ და, აბა, რა უნდა გავკეთო?
 — თუ კაცი მოინდომებს, ყველგან გაკეთდება ცოტა რამ, — ამაყად წარმოსთქვა მამისაგან ერთხელ გაგონილი სიტყვები ვანომ.
 — კარგი, შევეჯიბროთ, — დათმობის კილოთი უპასუხა სერგომ, რომელსაც ვანოს კილო აღარ ეკაშნიკა, — მაგრამ რაში და როგორ?
 — ვინც უკეთეს მასალებს ჩამოიტანს, ის იქნება გამარჯვებული.
 — ვინ იქნება მერე მსაჯული?
 — ჩვენი ხელმძღვანელი და ორი ამხანაგი.

ბარგი დატვირთულ ვანოდა ურემზე ისხდნენ სერგო და გიორგი. რკინიგზით მგზავრობის შემდეგ დედა-შვილი სიამოვნებით ისუნთქავდა მდინარის მარტილებულ ჰაერს; გასატყეცილი მდინარესთან ერთად არშიად უკვლიდა ზანტისა და ზანტის მეთრ მთას.
 — ეს ხარებია? — დაკინვით შეეკითხა სერგო მასავით პატარა მურმებს.
 — ხარებია, აბა თხებია?! — მკვანხედ უპასუხა ბიჭმა, რომელიც მიუხვდა დაცინვას.
 — ასე პატარები?
 — მოხვრებია, გაიწრდებიან...
 — დედა, დედა, შეხედე, რა რქები აქეთ — ცერის ოდენაა.
 — ჰო, შვილო, აქეთენ მომცრო ტანის საქონელია, ისეთი კი არ არის, როგორც ქართლში.
 — ეს რაა?
 — ნაქისარია.
 — ესა?
 — სოფელია, საჩხიკვია...
 — უცნაური სახელი ქონია.
 — რატომ? თუ სამტრედიია დაბაა, საჩხიკვის სოფლად რა უჭირს?!
 — ჩვენი სოფელი მაღლ იქნება...
 — მოიკა პატარა...
 მაგრამ კარგა ხანს იარეს, სანამ დედა ეტყოდა სერგოს:
 — აი ჩვენი არალეთიც...
 წვრილი ბილაგებით დასვერილი მაღალი მთა წვეროზე გრძელტოტებიანი დიდრონი ხეებით იყო დაფარული, თითქოს ქოლგა გაეკეთებინის ბუნებას. მუშომეც გასატყეცილი დასტვია და სოფლის ოღრილორ გზას შეუდდა. ეწომი რომ ჩავიდნენ, უკვე ბინდებოდა. ბაბუასა და მამიდას ალერსიქი ვერ გაიზიარა დალილმა სერგომ,

და ეზოში ერთი-ორი შემოვლის შემდეგ დაიძინა.

გათენდა... სერგო წამოხტა, გამოეწყო. დედა ბარგს ალაგებდა, მამიდა ტახოს ქათმები დაეპურებია და ჭკუე-ბისათვის მოხარშულ ჭინჭარში ღერ-ლილს ურევდა. ბაბუა უკვე ვენახში გადასულყო. ეზო ჯერ კიდევ სხვების გრძელი ჩრდილებით იყო მოფენილი. ბალახზე და ხის ფოთლებზე ცვარი ბრჭყვიალებდა. ისმოდა ჩიტების ჟრია-ამული. სერგომ დაღმართი ჩაირბინა და გზატკეცილისაკენ გაიხედა; არ მოსჩანდა არც გზა, არც მდინარე, არც გაღმა მხარე — ყველაფერი ნისლით იყო დაფარული, თითქოს აქ, სერგოს ფეხებთან, თავდებოდა ხმელეთი და იწყებოდა ჰაერი. ნისლი კი მოდიოდა მისკენ ზღა-ზვინთ. სერგომ იცოდა, რომ ასე ხშირად ხდებდა მთებში, მაგრამ გაკვირვებით და სიამით უცქეროდა სანახაობს. მერე უკან გამოიქცა და ლობზე მიადგა: იქით ძროხა იცოხნებოდა, აქედან კი ხნო მისდგომოდა და კუნს აქიცინებდა. სერგო მამიდასთან მიიჭრა.

- იქ ძროხასა..
- ჰო, იცოს!
- ხბოს გადავიყვან მასთან.
- არა, აპ, — გაოცდა ქალი, — გა-მოუძიძინის ძუძუებს.
- ჭამა რომ უნდა ხბოს?
- ძროხა რომ მოვწყველე, მაშინ გა-მოვაწოვებ — ეყოფა.
- ძროხას არ შია?
- შია, მარა რა უკუთო, მწყემსი არ გვაკვს, რომ გადაყლოთ...
- მე წაიყვან, შენ ოღონდ მითხა-

რი, სად არის საბალახო.

— აპ, შეილო, შენ მაგის ხელობა არ იცი... რქა რომ ამოგვრას, რაღა ვუთხრა მამაშენს, ქალაქიდან რომ ჩამოვა... შენ თვითონ ჭამა არ გინდა?

— კი, მამიდა...

— აბა წადი და ჭიქა ჩამომიტანე, დედას პური გამოართვი და აქ რძეს დაგისხამ, — ქალმა მიუთითა კერძასთან მიმდგარი რძით სავსე თინის ქოთანზე.

— სერგო გაიქცა და უცერად გაკვირ-ვებული გაჩერდა.

— ეს რაა, მამიდა? — ბალახი მო-დის, ბალახი?!

მართლაც ჭიშკარში თავისით შემო-დიოდა დიდი ზვინი.

— ეს ბაბუაშენია, ბიჭო, ბალახი მი-აქვს ძროხისთვის, — გაეცინა მამიდა ტახოს.

სერგო ჭიშკრისაკენ გაიქცა და გვერ-დში აეტორღიალა ბალახის ზვინს. ახ-ლა საკვირველი აღარაფერი იყო — ბაბუას იმდენი ბალახი მოჰქონდა, რომ თავიდან ფეხამდე დამალულიყო. ბაბუ-ა ამ ბალახი ძროხას დაუყარა და მიწვა.

— ბაბუა, ისევ იძინებ? — შეეცოხა სერგო.

— არა, ბიჭუნე... დავისვენებ ცოტას. შენს ადგომად მე რამდენი რამ გავა-კეთე... დაგებრდი, ბაბუა, დაგებრდი...

სერგომ ისაუზმა და დედას ანეკის და ბაღე მოსთხოვა.

— მოიცა, ბიჭო, სადღაც ბარგშია გახვეული, მომხედვება ხელში და მოგ-ცემ.

სერგო ისევ ღობე-ყორეს მოედვა. მო-იარა საჭურე, ბედლო, საწნახელში ჩა-იხედა, შემდეგ კლდეზე გადადგა. ნისლი გაფანტულიყო. თხემი მზით იყო გაბრ-წყინებული. შორს მოსჩანდა მთის ირგ-ვლივ არშიად შემოვლებული გზატკეცი-ლი, გუშინ რომ გამოიარეს. ისმოდა მდინარის დაბალი გუგუნი. მდინარეს გაღმა კი იშლებოდა ყანები, ტყით და-ფარული გორაკები და შავად გამოძმქე-რალი ნანგრევები.

ბაბუას ეზოს მარჯვენა სხვისი ეზო-სასულგავდა. იქ გადასვლა მოერინდა. მტვირინამ სოფლის გზამაც ვერ მიიზი-და. გაკაცა ღობეს. ერთ ადგილას ღო-ბე ჩაზნექილიყო, ბიჯი კქონდა გადა-სასვლელად მიდგმული და შემდეგ ბი-ლიკი მიდიოდა. გადახტა; გაკაცა ბი-ლიკის რიკიკი მოესმა. კიდევ ორიოდე ნაბიჯი და, პატარა წისქვილს წააწყდა. ასეთი რამ არასოდეს ენახა: არც სათა-ვე კქონდა წისქვილს და არც არხი. პა-ტარა რუ მთლიანად ხის ღრებში იყო მოწყვედილი და იქიდან წყალი პირ-დაპირ სცემდა ბზრიალასავით ჩასმულ ბორბალს. ისლით დახურული წისქ-ვილი დიდ კარადსე მეტი არ იქნე-ბოდა. ირგვლივ შემოურა; კარი გადარ-ჩაუსული დახვდა; შედო; ყველაფერი ჩვეულებრივი იყო: საფეკვის ქვა ტრი-ალებდა და ფეკილს აფრქვედა; ქვის შუა ღრეში ვარდებოდა სიმინდის მრე-ვლები... ოღონდ ყველაფერი ისეთი პა-ტარა იყო, თითქოს სათამაშოაო.

ველთვის ის რჩებოდა და იძულებული ხდებოდა მოგებული ბავშვები ცხენივით ზურგზე ეტარებინა „კვაატელა, კვაატელას“ ძანილით.

- თქვენ რა თამაში იცით ქალაქებში?
- ბერი...
- მაინც?
- ფუტბოლი, მაგალითად.
- ეს რა თამაშია?
- ფეხბურთი.
- შერედა ვითამაშოთ...
- ბურთი რომ არ გვაქვს?
- როგორ არა, მოიტა კოტე, შენი ბურთი.
- ეს არ ვარგა, პატარაა, ბურთი გაბერილი უნდა იყოს.
- გამოიგონებ შენც ერთი. გაბერილი ბურთით, — გაგონილა?! დასცინა ბიჭმა.

სერგო გაიბუტა. მერე უუცრად მოაგონდა: — ვიფარეშოთ... — როგორ? — აი, დავეწყოთ წითელარმიელეზივით და ჯონებით ვივარჯიშოთ, როგორც თოფებით, თან მწყობრად ვიართო, ჩავედეთ, გადავხტეთ... ოდნავის უნდობლობით ბავშვებმა გამოლტეს მომსხო ჯონები, ზოგს კომბალიც ქაინდა და დაირაზნენ.

სერგო მეთაური გახდა. მალე შეჩვივნენ თოფის ჭერას, ზურგზე გადებას, წელგაუხრლად წვივებზე ჩაჯდომას და ადგომას, მკლავების გაშლა-შეკეცვას, მაგრამ უჭირდათ მწყობრი წრის შემობრუნება. ბავშვები მაინც ისე გაერთნენ, რომ დაშლაზე არ ფიქრობდნენ, სანამ ვიღაც ქალმა ქედიდან არ გადმოსცხა:

— ბიჭო, კოტე, აღარ-მადგოდარ, რომ დაიკარგე? რას აკეთებ მანდ? ბავშვები მიიფანტნენ, ზურგზე უდებენ ეცა, ზოგი ცხვარს, ზოგმა ფიქროს ვერც და ზურგზე, ზოგმა მიბმული ძროხა მონსა, მაგრამ მაინც არ დააფიწყლათ და ვეძახათ აღმართში სირბილით მიმავალ სერგოსათვის:

- ნასადილეც ჩამოდი...
- მოვალ, მოვალ...
- წიგნი ჩამოიტანე, წავკვივითაც...
- კარგი, მოვიტან.

ერთ კორტოხზე სერგო შეჩერდა და რაც ძალი და ღონე ქაინდა, დაიძახა:

- იყავით მზად!
- და ბურქებში, ლობებზე, რუსპირად გაისმა სერიოზული:
- მზად ვართ!

ზაფხულმა გაიარა, ახალგაზრდობან სკოლას მიაშურა. პიონერთა ოთახის კუთხეში ჭადრაკს თამაშობენ, შუაში ბურთს ბერავენ. ერთი-ორჯერ კი მოასწრო კოტიკონ კროკეტის ჩოგნის გასათლულად ნახახის მოქნევა, რომ მიაძახეს:

— გარეთ გათაღე — რა გავკყრუე..

კოტიკო გარეთ გავარდა. ფანჯარასთან ზის სუთი ბავშვი დ-სერგოს და ვანოს შეგვირჩე მუსაფიფებენ.

სერგო ფიქრობს, რომ შეჯიბრი წააგო, ვანოს ბეჯითად უმუშავნია: კოლექციისათვის ჩამოუტანია უცხო სადავები, ზღვის ფერადი ქვევი, ლოკოკინები; ნახატები ხომ კიდევ უკეთესია კარგია კალორბა კახაჯების სოფელში („სტანიაცაში“), საყურადღებოა ესენ-

რუს მორეც მხარეზე სწორი ადგილი იყო თუთუნით დათესილი და თუთუნია იქით ფართო მინდორში, ჩრდილში ისხდნენ ბავშვები და თამაშობდნენ.

აქვე იყო მიბმული უდელი ხარი და ერთი ძროხა; ფერდობზე ბალახობდნენ ბატები, ცხვრები და დაბორკილი ორი თხა.

ბავშვებს ცოტა ერიდებოდათ. თამაშობდნენ რალაც უცნაურ სათამაშოს სერგო მაინც უახლოვდებოდა და ამ თამაშს უტკბოდა.

ბავშვებმა რამდენჯერმე ახედ-დახედეს.

- შენ ისა ხარ, გუშინ რომ ბაბუა ლენტორთან ჩამოხვედი? — შეეკითხა ერთი ბავშვი, ეტყობოდა სხვებზე თამაში იყო.
- მე ვარ...
- ქალაქელი ხარ?
- კი.

ცოტა სიწუმის შემდეგ იმავე ბავშვმა პკითხა:

- თამაში იცი?
- ეს თამაში არა, არ ვიცი.
- დაჯექი, გასწავლი, თუ გინდა, კენჭობას...

სერგო ჩაჯდა. თამაშში სერგო ნიჭიერი გამოდგა: ანასროლ კენჭებს მოხერხებულად იჭერდა. შემდეგ გადავიდნენ ჩხობიაზე: „ქორო ბუდეს დავინერგე... მე წიწილას წავართმე“. სერგოს მოეწონა. რიკ-ტაფულამ თავი მოაგზარა: წაგებული ყო-

საქართველო

მარი ამბროსივილი

წუხდა, წუხდა ილია:
ღვიძილიც კი ძილია
ზოგიერთი კაცისო.

აკაკი კი ლეროდა:
ხან მიწის ვარ, ხან ცისო,
ღმერთო, შეუკი მალრისე
საქართველოს ხატისო.

ბუბუნებდა მითს ხარი:
ძმებო, ძმებო, მითხარით,
რით ვუშველო, ცალი ფრთა
მისტეშია არწევსო;

ბარდნის, ბარდნის ჩემს მივხედი
და თქვენს ბარასც აწვიმსო;
მაგრამ დარმა იქნება
თქვენი ხილვა მალრისო:
საქართველოს ბულბულის,
საქართველოს მამისო, —
თქვენ რომ გვალვადათ,
სურჯინი
მეც ამ დარდმა ამივსო.

პიონერი

თინათინ
J 3 1 1 3 1 3 1 3 1

სახელოვან პიონერად
ის ვერასდროს ვერ დადგება,
ვინც არ იცის, თუ რას ნიშნავს
სამშობლოსთვის თავდადება.

ვინც არ იცის, ახსანაგის
გატანა და ერთგულება.
ვინაც სხვისი გაჭირვება
თავისად არ ეგულება.

პიონერი უნდა იყოს,
სპეკტაკი და სუფთა გულის.
გულში მარად უღვდევოდეს,
მშობელ მიწის სიყვარული.

ტკეპი დადგმული ჰანდაკება „გლეხი“.
ბავშვები დაინტერესა ყაზბეგის ძეგლ-
მა, მაგრამ ყველას სჯობია ხანით მუა-
ზე გაყოფილ დიდ მუკაოზე დახატული
სურათი „წინა და ახლა“.

წინათ: შვედური ბაღში დგას ორ-
სართულიანი, მიდრულად ნაშენი ავა-
რაკი. სახლი თითქმის ცარიელია; მხო-
ლოდ ბაღშია ზის დასვედიანებული
მუხანის ცოლ-ქმარი — ვაჭრები უნდა
იყვნენ, — და მათ შორის სკამზე წა-
მოქდავლია ვეპერთელა ძალი, რომ-
ელიც მესტყობის, თუ როგორ უგებურად
სვამენ ყავას მისი პატრონები.

ახლა: იგივე ბაღი, იმავე სახლით,
მაგრამ ეზო სავსეა მოთამაშე ბავშვებით.
„ვინმე ხატვა ჩემზე უკეთ იცის...
ახა რას შეედრება თუნდაც არაჩვეუ-
ლურივე სიდიდის გვირაბი, მავი პარ-
კი და რაღაც ულუჯით დახატული
ბებერი ბაბუა? მაგრამ პატარა ფაცხა
რომ მოვაწყეთ... — იმედოვნებდა ზოგ-
ჯერ სერგოს, — ეს ხომ კლებსა
ქვავს?!“

— ეს რაა? — ეკითხება მსახათა თა-
ვ-მდლობრივ და მიუთითებს სურათზე,
რომელზეც მოხუცებულ კაცს შემოსივვია
ათიოდი პირდაღებული ბავშვი.

— ეს ბაბუა... ერთ დროს დიდი
მეგობრობი ყოფილია... გავსაწვლიდა
სოფლის ბავშვები... მე შევხებე და
ყოველდღე ვგამღებოდა. — განუბარ-
ტა სერგომ, — ჯერ ეზოში, მერე ჩვენს
ფაცხაში.

— რა ფაცხაში?
— სოფლის გოგო-ბიჭებმა მოვაწყეთ
ბაბუას ბედელქვეშ.

— მერე, მერე? — ჩაქითხა ხელმძ-
ღვანელმა.

— მერე ორჯერ საღამო გაგმართეთ,
მეოლი სოფელი დავესწრო... სოფელი
ძალიან პატარაა, — სულ თერთმეტი
კომლია.

— ეს რატომ არ გვიამბე პირველად?
მოიცა, მოიცა... ეს შენზე ხომ არ იყო
გაზრდილი დაწერილი? — და ხელმძღვან-
ელი მეორე თიხაში გავიდა.

ბავშვებმა დაქვიტეს ყორები.

— რა მოაწყე? რა იყო? სიჭივი გარ-
კვევით.

— ბაბუას ბედლის ქვევით ფაცხა
შეღობილი, იქ ზამთრობით ინახავენ
ბუჩხა და ფუჩხის. ზაფხულობით ცარი-
ელია. საბედლს უძახიან. იგი დავასუფ-
თავეთ, კედელზე გაგაპართი გაზუბი-
დან ამოჭრილი სურათები, შევკრიბეთ
სიდაც ვისმე წიგნები მოვეკაოვებოდა და
კლები ვაგზენი. იქ ვგასწავლიდა ბა-
ბუა სიმღერას... ჩვენც ვაგზენიერეთ
ზოგმა ლექსი, ზოგმა სიტყვა ვთქვით,
დადებოც ვგვსწავრებოდნენ...
ხელმძღვანელი შემოვიდა, ხელში გა-
ზეთი ეჭირა.

— აი რას სწერს კორესპონდენტი:

„სოფელ არალეთში ჩამოსულა პიო-
ნერი; ამ ბავშვს შემოუკრია თავისი
ტკლი გოგო-ბიჭები; მათ ამოუბრიათ
გზის პირად მყოფი ბინძური გუბები,
მუესწორებიათ სოფლის სუკები, დაუ-
სუფთავებიათ ყველა მოსახლის ეზო და
დაუარსებიათ სამაგვმო კლები... აქ წი-
ნათ საკირეები და სანახშირეები ყოფი-
ლა და დარჩინოლ ორმოგომ დაგუბებუ-
ლა წვიმის წყალი, რომელმაც კოლი და
ბაყაყი გამრავლებულა... მოსახლეობა
და განსაკუთრებით ბავშვები, ამ პატარა
ბიჭს დიდად აქებენ. სამწუხაროდ, ვერც
მისი სახელი გაიგე და ვერც მათი ნი-
მომქედარი ვნახე, — მეჩქარებოდა ძლი-
ერ...“

— მოგვიყვი მინც დაწერილებით,
რა იყო? — შეუწყნრენ ამხანაგები.

— ჯერ ბაბუა წინადადებდა იყო,
— სერგომ აღელვებით არ იცოდა, რით და-
ეწყო ამბავი და რაც მოაგონა ისა
სთქვა, — მაგრამ როცა ბალის მოკრე-
ფაზე მოვეხმარეთ, კალათებში ჩავე-
წყეთ — დაგვანხმდა. ეკალი, გვირა,
ანული ავთხარეთ და ეზო დავაგვეთ.
მოგვიალრნა და ქლოათი კალათები
ავვიგესო. შემდეგ ერთი დედაბარის ეზო
მოვწყვინდით, სულ ბალახ-ბულახით და
ნავიით იყო სავსე. აქა-იქ ჩამტყობილი
ღობე შეუკაეთეთ; ძველი ფაცხა წაქე-
ვაზე იყო, აღარაფრად ვარცოდა — ის
დავაგადიეთ და ფიჩხი კარის ყურეზე
დავეწყეთ, იმდენი გლეჯია, იმდენი...
— ხა, ხა, ხა! — გაიცივნენ ბავშვები.

— ეს ხომ მისებური მადლობა იყო
და რას ვეტყობოთ.

— გუბებოც თქვენ ამოშრეთ?

— არა, პო... მათ ამოშრობაში დი-
დემიც დატეხმარნენ... ოღონდ ჩვენ და-
ვიწყეთ.

— მაშ შენ ყოფილხარ ამ პიონერი,
რომელზეც ახლა წავიკითხეთ, ყოჩად,
ყოჩად! — წაათამაზა ხელმძღვანელმა.
— სოფელი ამხანაგებოც ყოჩადღები
ყოფილან.

— კარგი ბიჭები არიან, — დადას-
ტურა სერგომ.

— უნდა დავეხმაროთ, კავშირი არ
უნდა შევწყვიტოთ, — ჩაურთო ვანომ.
— მართლია, მართალი, — დაე-
მოწმუნენ სხვები.

— რამე გავუზავნოთ... აი, თუნდაც
წიგნებს. — ჩქარობდნენ ბავშვები რჩე-
ვის მიცემას.

— რამდენია სულ ბავშვი?

— სოფელში 17-ზე მეტია, ჩვენთან
კი 11 იყო: ექვსი ბიჭი და ხუთი გოგო.

— მოდი ეს საკითხი კრებამე ვაგარ-
ჩიოთ და გადავწყვიტოთ, თუ როგორ
ვიმოქმედოთ, ვის მივმართოთ.

— უსათუოდ აჯობებს... კრების გადა-
წყვეტილებას მეტი ძალა ექნება.

რელიგიური ტრაჯიდიები

რუსულენ ნიჰაძე

შატკარი იოსებ სამონიძე.

ბავშვები! ალბათ გახსოვთ ჩვენი ჟურნალის მე-3 ნომერში გამოქვეყნებული წერილი, სადაც ტრადიციულ ენზე ვსაუბრობდით, აპყრობ რელიგიური ტრადიციები განვიხილეთ და ვნახეთ, რა ზიანი მოაქვს მათ ჩვენი საზოგადოებისათვის.

საზოგადოებაში მოქმედი წეს-ჩვეულებანი შორეულ წარსულშია დაბადებული. ცხოვრების პირობების ცვალებადობის შესაბამისად ტრადიციებიც იცვლებოდა. იმის მიხედვით, თუ რამდენად შეესაბამება თანამედროვე ცხოვრებას, ტრადიციები შეიძლება ორ ჯგუფად დავყოთ: დადებითი, ანუ პროგრესული ტრადიციები და საზოგადოებისათვის მავნე, თანამედროვე ცხოვრების პირობებისათვის შეუფერებელი, რომელიც თავანა ვანსაუფრებოდა აღსანიშნავი რელიგიური ხასიათის ტრადიციები.

ჩველია ადამიანთა პირველყოფილ საზოგადოებაში წარმოიქმნა, იგი დაკავშირებული იყო ადამიანის უფრო-უფრო და უძლიერებასთან. ადამიანი ხელდავდა მრავალ მოვლენას, რომელიც წარმოშობის მიზეზთა ახსნა, ახსნა, ან შეეცაო. ამიტომ დროთა განმავლობაში გაუჩნდა შიში ზებუნებრივი, უხილავი ძალის, რომელიც თითქმის განსაზღვრავდა ათას უახსნელ მოვლენას. თანდათანობით ჩამოყალიბდა რელიგიის პირველყოფილი ფორმები: ანიმიზმი—სულების თავყენისცემა, ტოტემიზმი — მცენარეებისა და ცხოველების გაღმერთება, მაგია ანუ ჯადოსნობა და ფეტვიზმი, რაც უსულო საგნებისადმი ღვთაებრივი ძალის მიწერას ნიშნავს. აულო ეს ფორმა დღევანდელ რელიგიებშიც გვხვდება.

ბავშვები! თქვენ იცით, რომ ახლობლის ვარდაცვალების დროს ნათესავები შავ ტანსაცმელს იცვამენ. ეს უძველესი რელიგიური ტრადიციაა და ებრაელი ხალხის შორეულ

წარსულთან არის დაკავშირებული. მათი აზრით, არსებობდნენ ბოროტი და კეთილი სულები. კეთილი სული ოჯახის ბედნიერებას იცავდა, ბოროტი კი სიკვდილს მოაწვდიდა. ოჯახის წევრები შავი ტანსაცმლით იმოსებოდნენ და სახესაც შავად იღებავდნენ, რათა ოჯახში მოსულ ბოროტ სულს ვერ ეცნო მიცვალებულის ნათესავები და ისინიც არ დაეხიოცა. დღეს კი შავების ტარების ტრადიცია თავისი პირვანდელი შინაარსი შეცვლილი აქვს და იგი გლოვის გამოძახატველია.

შეიძლება გინახავთ რელიგიურ დღესასწაულზე, სალოცავ ადგილებში ხეიბზე სხვადასხვა შეწირულებას ჩამოჰკიდებდნენ ხოლმე. ეს ხეები წმინდა ხეებად ითვლება და არ შეიძლება მათი მოჭრა. ძველ დროში ასეთ ხედ, საქართველოში, მუხას მიიჩნევენდნენ.

რაც შეეხება ცხოველების თავყენისცემას, უნდა გითხრათ, რომ ინსტიტუტი დღესაც არსებობს ძროხისა და მიწების კულტი. ჩვენთან რომ სახელებია გავრცელებული: ვეფხია, მგელიცა, ლომი, ან კიდევ ზოგიერთი გავრი, ესეც შორეული დროის გამოძახილი უნდა იყოს.

ალბათ შეამჩნევდით, სოფლებში ზოგან დღემდე შემორჩენილი ძროხის კისერზე სხვადასხვა ზომის ვახვრეტლი ქვების, ნალის, გარეული ბლის ტიტიის ჩამოკიდება. ესეც რელიგიური ტრადიციაა. პატრონს რომ ჰქონებოდა, რისთვის აეთებოდა ამას, ვიკასუებოდა: ძროხას ბოროტი თვალის რომ არ ეეცეს და კარგად მოიწყველოს.

გავრცელებულია სხვადასხვა შელოცვა წყალში ვალსილი ქვებით, ნახშირითა და შვებარიათა დანით, ზღარბის ეკლემითა და სხვ. ესენი თითქმის ადამიანს დაავადებებისაგან ეურნავს, ან შეშინებულს შიშს უქ-

რობს და ა. შ. ეს სამყურნალო მაგიაა.

დღეს რომ მკითხაობის სხვადასხვა სახე არსებობს, ესეც იმისთან არის დაკავშირებული, თითქმის ზოგიერთ ადამიანს — მკითხავს აქვს უხარი იწინასწარმეტყველოს სხვების მომავალი. ცხადია, არც ერთი მკითხავი რაიმე უჩვეულო უხარის მქონე არ არის, უბრალოდ, მათ შეუძლიათ ტყუილი ლამაზად თქვან. მკითხავი არასოდეს გეტყუიბთ ცუდს. ამით ის დაკარგავს „მუშტარას“, ზოგჯერ შეიძლება მართლაც დაემთხვეს რაიმე მის ნათქვამს, მაგრამ ეს სულაც არ ნიშნავს, რომ მან იცის ადამიანის „ბედის წყაიბნება“.

სამწუხაროდ, ჯერ კიდევ არის შემთხვევები, როდესაც მშობლებს თქვენისთანა პატარები დაჰყავთ მკითხველებთან და აჩვენენ იმამონ ამ ე. წ. თვითმარქვია სასწაულომოქმედთა ძალა.

ვიცი ისეთი შემთხვევაც, როდესაც მშობლებს შვილის ავადმყოფობის დროს ექიმის მაგვირად მკითხვისათვის მიმართავენ. ამაზე მეტი უკუღმტურობა და ჩამორჩენილობა აღბათ დღეს წარმოუდგენელიცაა.

თავის დროზე მოთვლილი რელიგიურებმა მასებზე ვაღვანა იმითაც გააძლიერეს, რომ სახიბოდ გააფორმეს თავიანთი დღესასწაულები და რიტუალები: შობა, აღდგომა, ზობა, მარიამობა, ასევე ნათლობა, ჭირწინება, თვით ადამიანის სიკვდილთან დაკავშირებული ცერემონიალიც კი. ქრისტიანული ეკლესია ვანსაუფრებული ბრწყინვალეობით აღნიშნავს შობასა და აღდგომის დღესასწაულს, რომლებიც ვადმოცემის თანახმად, ამქვეყნად ქრისტი ღმრთობის სასწაულებრივად გაჩენასა და ასევე საფლავიდან აღდგომასთან არის დაკავშირებული. მოდით, მოკლედ დავახსიათათ ისინი.

„შობა“, ისევე როგორც „აღდგომა“, არ არის ქრისტიანული დღესასწაული. მათი წინამძღვრები მსოფლიოს სხვადასხვა ხალხის რწმენაშია გაფანტული. ამ ტიპის აღნიშნული დღესასწაულები ძირითადად მზის თაყვანისცემასთან იყო გადაკავშირებული, ამას ეუბნებოდნენ მისაგლიანობა სოფლის მეურნეობაში. ძველ ეგვიპტის მოსახლეობა ნილოსის წყალდიდობის შემდეგ, ვილებზე პირველი მარცვლეული შეგროვების აღმოცენებასთან დაკავშირებით, მზის ან გაზაფხულის ღვთაების დაბადებას 6 იანვარს აღნიშნავდა და სახეიბოდ მსხვერპლს სწირავდა მას. წყაროების თანახმად, იესო ქრისტეს დედას მარიამს, რომელსაც თურქებში ემოსა, ფეხქვეშ მთავარ ეგო, ხოლო თავზე თორმეტი ვარსკვლავის გვირგვინი ედგა, შეეძინა შვილი — ქრისტე ზეციური კრავის სახით — შვიდი რქითა და შვიდი თვალით. ქრისტიანებმა „შობის“ დღესასწაული 25 დეკემბერს დააწესეს.

რაც შეეხება „აღდგომის“ დღესასწაულს, უნდა ითქვას შემდეგი: აღდგომის დღესასწაულები ოდითგან ძირითადად გაზაფხულზე აღნიშნებოდა და გათვლებული იყო ზამთრის ძილისაგან ბუნების კვლავ გაღვივებასთან. ძველ ებრაელებთან აღდგომა მესაქონლეობის დღესასწაული იყო. არაბეთის უდაბნოს ოაზისებში მცხოვრები ებრაელი მომთაბარე ტომები, პირუტყვის ავი სულეობისაგან დაცვის მიზნით, რათა ეს სულბი თავიანთ სასარგებლოდ განეწყობათ, სწირავდნენ მათ მსხვერპლად ბატყნებსა და ციკნებს. დროთა მანძილზე ამ დღესასწაულს ჩამოშორდა თავისი ამაფურნეო ხასიათი და დაუკავშირდა ებრაელთა შორის გავრცელებულ მსხვერპლის — მესის მოსვლის მითს. რომელსაც ვითომ ებრაელობა განაცდელისაგან უნდა ეხსნა, ქრისტიანებმა კი ამ ებრაულ დღესასწაულს ჩამოამოშორეს თავდაპირველი შინაარსი და იგი თავიანთი ღმერთის იესო ქრისტეს საფლავიდან სასწაულებრივად აღდგომას — ამოსვლას დაუკავშირეს. კვერცხებს რომ წითლად ლებავენ იმას ნიშნავს, რომ კვერცხი გათვლებულია ქრისტეს ასეულთან, ხოლო წითელი ფერი — მის სისხლთან.

მეცნიერების მიერ დამტკიცებულია, რომ ქრისტე სინამდვილეში არ არსებული პიროვნებაა. მით უმეტეს არ არსებობდა ის, როგორც ღმერთი, რამდენადაც ღმერთი სხვა არაფერია, თუ არა აღამაინის გონების შემოქმედების ნაყოფი, რომლის გამოგონებაც მას დასჭირდა თავისი უძლეულების დასამარებლად.

ბავშვები! სამწუხაროდ, რელიგიური დღესასწაულებში ახალგაზრდებიც, თქვენი თანატოლებიც მონაწილეობენ ხოლმე. ხშირად ისინი მშობლებს მიჰყავთ ეკლესიებში, აძიებენ პირველი დაიწყებულ, ეამბორონ ხატებს, მუხლი მოიყარონ და ილოცონ. მშობლებს ავწყულებათ რომ ამით ისინი ხელს უწყობენ მომავალი თაობის სულიერ დამახინჯე-

ბას. თქვენ პატარებო ხარო და გირეკვევით სრულყოფილ რელიგიის მახელობაში, ანტრეპეგნაქიუზება, უნებლიეთ, ეკლესიისადმი უმეტესი ცემით განიშკვალეთ, რაც ყოველდღე მთელს მსოფლიო პიონერის სახელისათვის.

რელიგიურ ტრადიციებს განეყოფნება აგრეთვე ნათლობა და ჭვრის ტარება.

ცნობილია, რომ ჭვარ კიდევ ქრისტიანობის შემოღებამდე ჭვარს იყენებდნენ, როგორც წამების უკიდურეს საშუალებას. მაგალითად, ჭვარი, როგორც დასჯის იარაღი, ყველაზე მასობრივად აქნა გამოყენებული რომში სპარტაკის შინათა აჯანყების მონაწილეების საწამებლად. ვადმოცემის თანახმად, ებრაელებმაც იესო ქრისტე ჭვარზე გაკვრით დასაჯეს. რის შედეგად ჭვარი მორწყუნიებმა ქრისტიანობის ემბლემად აღიარეს. დროთა მანძილზე ჭვარმა თავდაცვის ფუნქცია შეიძინა. აღრე გავრცელებული შეხედულების თანახმად, მოწყვნიეს, რომელიც ჭვარს ატარებდა, ბოროტი ძალა ვერაფერს დააკლებდა და ამასთანავე ჭვარი მიუთითებდა, რომ ეს პიროვნება მორწყუნი იყო.

დღეს მშობლები ზოგჯერ შვილებს ჭვარს ჩამოკიდებენ ხოლმე, ბავშვებო, ამას სასტიკი წინააღმდეგობა უნდა გაუწიოთ. აღსენით უფროსებს. რომ დაუშვებელია აღისფერი ყელსავევის გვერდით მკერდზე წამების სიმბოლოს — ჭვრის ტარება.

ჩემო პატარა მეგობრებო! როგორც ნახეთ, ხალხს გაგვრცელებული მავნე ჩვევები, განსაკუთრებით გულისსბიერ და სერიოზულ ბრძოლას მოითხოვენ. აღბათ დამეთანხმებით, ის, რაც მოკლებულია სინამდვილეს, არარსებელია, მისი რწმენა მიუღებელია ჩვენი ცხოვრების დღევანდელი წესისათვის.

ბეგრე შესანიშნავი დღესასწაული გვაქვს: 1 მაისი, 9 მაისი, 7 ნოემბერი, ახალი წელიწადი, 8 მარტი, ახალგაზრდობის დღე, ბავშვთა დღეცის დღე, ლენინური პიონერების დღე, მასწავლებლის დღე და მრავალი სხვა, რომელთა ჩამოთვლა შორს წაგვიყვანდა. ამასთანავე, ყველა სკოლას, რაიონს, ქალაქს აქვს თავისი საკუთარი დღესასწაული. რომელიც გამოჩენილ ადამიანთა სახელთან არის დაკავშირებული; ყველა ესენი ხომ განსაკუთრებული ბრწყინვალეობით აღინიშნება, სადაც შესანიშნავად აისახება ჩვენი ბავშვების, ახალგაზრდების, საბჭოთა ადამიანების შრომითი, შემოქმედებითი ბედნიერი ცხოვრება.

თქვენზე ბევრად არის დამოკიდებული, თუ რამდენად მომხიბვლოქმება ჩვენი ზეიშები. თქვენ უნდა ჩაუყაროთ საფუძველი ყოველივე ახალს მშვენიერს, ამაღლებულს და დაუპირისპიროთ ისინი უკვე მოძებლებულ რელიგიური დღესასწაულებს. საბჭოთა პიონერის ვალაია ბრძოლა გამოუცხადოს ყოველივე ძველადღობაშის, რაც ამახინჯებს ჩვენს ყოფსა და კულტურას!

ყვანის საჩი

ბუნების იუვილი ქმნილება

შველი ბუნების იმ იშვიათი კმნილებებს მიუკუთვნება, ერთი შეხედვისთანავე უნახესი სიყვარულით რომ განგაწოხოს. ბუნებას უნდა დაუფრთხილონთა ეს თიფერი ცხოველი: მოხდენილობით, სინაჟით, დამაბუნადი ავადილებით. ეველა ამ თვისებებს გამო შველი აიატებელია, როგორც მშვენიერების უჩვეულო უფრობი. იგი გულით შეივება ხალხს, ტყუილად ხომ არ ამოხებენ: შველიყო მოხდენილი, შველიყო თიფერი, შველიყო სეველიანი თიფილობით. იშვიათია ცხოველი, რომელსაც მხატვრული სიტყვის ოსტატებს ესოფენ ბეგრე

დაწეროთ. იგი იღობაწვე ფერწერის, მუსიკის, ათასგვარი ალგორითის უმრავლად.

შველებს მოდგმა დღემიწაზე დახლოებული საბი მოლიონი წლის წინათ გაწნდა. ამასი ვაჯრის ერთადერთი თანამედროვე სიბა — შველი კი თავისი წარმომავლობისათვის ათას წელთაღსი ითვლის და ამ თვალრისით დაახლოებით ადამიანის თანატოლად ევრათაში ცხოვრობს შველს რამდენიმე რაფაფული რასა, რომლებიც ერთმანეთს განსხვავდებიან ზომით, შეფერილობით, რქების ფორმითა და ბუნების ფერსაქართველოში ბინადრობს ევროპაშველი. მას ცხოვრება უხდება საგრძნობად განსხვავებულ გარემო პირობებში: ცველსა და თეთროფილობაწ, შერეულწინაწინავე ტყეებში, როგორც შიამი, ისე რად, რაც მის განსაკუთრებულ ატანობს და გარემო პირობებთან დიდ შეგუებობაშველებს.

განსაკუთრებით დამაზია და მომხიბლავი შველის ნეტარი, იშვიათი სილამაზის წყლთალებითი. მოხობრბლისფრო-იქროსფერწვე სწორბახოწნად განლაგებული თიხალებია ნეტარი გახადხულზე ამოსულ წიწველს მოგვაგონებს. სხეულზე თიფრლებს ბიოლოგიური გამართლება აქვს ასეთი თავისებური საშობით ნეტარი შინწინავე ემბნება გარემოს, თავს იფარუცხო თიფისაწან. მტერი კი ამ დამაზსებას ბეგრე მკავს. ცხოველი წრდას ერთად თიფარი ხალები იკარგება.

შველს კარგად აქვს განვითარებული მონაბობითი ორგანოები. ზიფათის მონაბობისას იგი გამოსცემს საგანებო ბეგრეწვეებს სასიკინალო კუნტრუსებს, რომეწირობის ერთი, განსაკუთრებით მაღალი, გარდარარტის წველებითააგის გატყობის მართლებების მწვერბოლს მალაყია. სარალი შველსათვის თავდაცვის თიფქმის

წამათა
სტამბალ
არის
მოლდავეთის
საბავშვო
ჟურნალი
„საინტაპ
ლენინსკა“.

საინტაპლენინსკა

საინტაპლენინსკა
საბავშვო ჟურნალი

„საინტაპლენინსკა“ პირენა-
ლი ჟურნალი. იგი ძალაჲ კიჲი-
ნიორი ბავშვის მოლაპარ ენაჲ.
მოლაპარ ბავშვებს უხაროთ თა-
ჲანთი ჟურნალი, იოათიანლად
ელან ურავლი ნორის ბავშვლას.
პირენაჲი ბავშვ სწარან კელაძიან,
სუიარაჲან ჟურნალს თაჲიანთ უთა-
ბაჲილბაჲას, აზრბას, სწარბლას,
უზავრინან ლეჲამას, ნახბაჲას, მოთ-
როჲაჲას. ჟურნალი თაჲის ზიჲიჲ
ანგოს ბათ მოლაპარალი მარაღა-
ბის უმორავბაჲას, მორბორი ბა-
რის მრავალბობისა და სოფლის მ-
სარნობის, ბაჲინიარბისა და ბაჲინ-
ის მრღვრბას, ახარბაჲა პირენარულ
მუშაობაჲი.

„ათას უბედურებათა სამანზე მდებარე ქვეყანა“ უწოდა ოდესღაც მოლდავეთს ეპითაჲოწერელმა. ეს პატარა, ნაყოფიერი მხარე მრავალჯერ დაუბრევით. ვინ არ დათარუშობდა მის მიწა-წყალზე. უნგრეთის მეფე-
ები თუ პოლიხელი პანები, თათარ-მონღოლთა ხანები თუ თურქი სულ-
თანები, მოლდავეთს ძარცვადნენ გერმანელი და რუმინელი იმპერიალის-
ტები. რუს და უკრაინულ ძმებთან ერთად მოლდაველი ხალხი საუკუნეთა
მანძილზე ებრძოდა მომხდრებებს.

დღეს მოლდავეთი მოკავშირე რესპუბლიკაა, თანასწორობა შორის თა-
ნასწორი. განვითარებული სოფლის მეურნეობითა და სულ უფრო მზარდი
მრეწველობით. მთელ კავშირშია ცნობილი მოლდავეთის ზერები და ბა-
ლები, რა არ მოდის ამ დალოცვილ მიწაზე: ვაშლი და მსხალი, მარწყვი
და ნიგოზი, ბალი და ალუბალი, ატამი, ალუჩა და ქოლო. თვალს ვერ
ვაუწვდნენ ქერის, ხორბლის, სიმინდის, მწესუმზირის, შაქრის მარხლის
ნათესები. დნესტრის, პრუტისა და რაუტისპირა ნაყოფიერი მიწები მო-
ფენილია სახანოთით და ნესვით. კარგად არის განვითარებული მესა-
ქონლეობა, მეფრინველეობა, მეპარეუმეობა. მოლდავეთში წინათ ლერ-
სამანიც კი შეჭონდათ ახლა კი მრეწველობის ისეთი დარგებია განვითარ-
ებული, როგორც არის მანქანათმშენებლობა, ლითონდამამუშავებელი,
სამშენებლო მასალების, ელექტროტექნიკური მანქანების წარმოება. კუ-
ჩერების მძლავრი ელექტროსადგური ჭარბ დენს აწვდის მოძვე რეს-
პუბლიკებს.

განახლდა რესპუბლიკის სოფლები და ქალაქები. სრულიად იცვალა
სახე მოლდავეთის დედაქალაქმა კიშინიოვმა. მაღალი, მრავალსართული-
ანი სახლები, მწვანელ მოშრივალ ხეივნები; სათიჯ ვაიხნად, ყველაგან
აშწებების აღმართულ „მკლავებს“ მოჰყარავ თვალს.

კიშინიოვში მოქმედებს რამდენიმე თეატრი, ფილარმონია, ტელე-
ცენტრი, ნორჩებს მიუხარიათ თოჯინების თეატრში, რომელიც „ლიკური-
ჩის“ („სიცინათელას“) სახელს ატარებს.

აქვეა მოლდავეთის სახელგანთი შვილების, სამოქალაქო ომის ლე-
გენდარული გმირების კოტოხისკისა და ლახოს სახლ-მუზეუმები. დიდი
პოეტურობით სარგებლობს ისტორიულ-მხარეთმცოდნეობის მუზეუმში.

რესპუბლიკის ახალგაზრდობა სწავლობს კიშინიოვის უნივერსიტეტ-
ში, სასოფლო-სამეურნეო, პოლიტექნიკურ, პედაგოგიურ, სამედიცინო,
ხელოვნების ინსტიტუტში, ტრასპოლისა და ბელციის პედაგოგიურ ინს-
ტიტუტებში. მოლდავეთში ბევრი სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტია.
დედაქალაქში მუშაობს მოლდავეთის მეცნიერებათა აკადემია. დიდად
განვითარდა ლიტერატურა, მუსიკა, სახეიფო და თეატრალური ხელოვნე-
ბა, მოლდაველი სიმღერები დღეს არა მარტო ჩვენს ქვეყანაში, უცხოეთ-
შიც ვაისმის.

ქვეყნის
მეცნიერება

ჩვენი მოვლავითი

ნაწივები ლაქნილა

პეზრა ზაღნირა

როგორ მიყვარხარ,
როგორ მიყვარხარ,
ხარ მზეჭებუკი
სიკეთით სავსე...
შუბნის საბჭოური
გერბი გიმშვენებს,
დაფნის გვირგვინად
რომ დედას თავზე.

გაიყინა ყველაფერი

3. ზილივი

გაიყინა ყველაფერი
ღულე, გუბე პაწაწინა;
მღინარემაყ, რა ხანია,
ყინულის ქვეშ დაიძინა.

ყველგან, სადაც ფეხს დაადგამ, —
ყინულს გააქვს კნაწა-კნუწი;
მხოლოდ წყარო, ჩვენი წყარო
მოჩქაფუნებს ჩქაფა-ჩქუფით.

იცით რად არ გაიყინა
ჩვენი წყარო პაწაწინა? —
სულ მოდის და მოჩქაფუნებს, —
სად სცალია გასაყინად.

თარგმნა ი. ქაშირაზლიძემ.

ნიკი

ტყეს ეღვრება შუკი მთვარის,
შუკს მიაფენს,
მიაფენს...
გაიღვიძებს ტყის ნიავიც,
ტკბილ შლაპართა მოამბე.

აუქროლებს,
ჩაუქროლებს,
ამ ტყის მუღმივ ბინადართ...
და სისხლს
ძარღვში აუქროლებს,
— ვინც ნიავი ინატრა.

მარია კოსტოლავა.
მოსწავლე.

ვარსკვლავებისაკენ

ღამეა. გრიგორაშის ოთახში სიჩუმეს დაუხად-
გურბებია. ეს სიჩუმე თვითონ მოსულა, არავის და-
უძახია. გრიგორაში მის მოსვლამდე თვლემდა,
თვალდა თვლემდა. გრიგორაშს როცა ეძინება,
ფანჩრიდან ვარსკვლავებს უცქერის, მუღამ ასე
იძინებს...

— ბაჟო, რამდენი ვარსკვლავია! უჯომო, აურა-
ცხელი საიდან ჩნდებიან ნეტავ! — ჭკვირს ბიქს.
დედა ამოხსნ, ვარსკვლავები ისეთივე პლანეტე-
ბი არიან, როგორიც დედამიწააო. ნეტა როგორ
იქერს ცა ამდენ ვარსკვლავს?

ყოველ მათგანზე ზომ შეიძლება ადამიანები
ცხოვრობდნენ. გაგიღებთ კაცი ითვლის გრიგო-
რაში ვარსკვლავებს: ერთი, ორი, სამი... ათი...
ოცი... მაგრამ რა ქანს გრიგორაშმა, როცა თვლა
თავსზე გვიით არ იცის, მეტი არ უსწავლებიათ. ამ
ფიქრში წახულს, ძილი წამოეპარა და ქუთუთოები
მოახუტინა. დაძინა გრიგორაშმა. დიმილი შერჩა
ბიქს სახეზე. ამ დიმილი მიჭქროდა ბიქი გრიგო-
რაში ვარსკვლავებისაკენ.

ლარისა პარა.

წყარო

მოლიკიკიებს,
მონავარდობს,
თუ გვალვაა, თუ სიციხეა,
თითქოს არაფერზე დარდობს,
მის დინებას მაღლი სცნია.
დედამიწა ქალამანდ აქვს
და კრიალა ზეცა — ქუდალ...
ნადირ-ფრინველს,
ბალახ-ბულახს,
მისი ჩქერის სული უდგას.
ზოგჯერ დამაშვრალი მწყემსიც,
ჩქერში თუკი ჩაყიდეს ხელგნს...
წყაროს ასეთი აქვს წესი:
— განკურნავს და გაამთულებს.

ვალანდინა მალაში.
მოსწავლე.
ლეკებია თარგმნა ნ. ნარსიაშ.

ნაკლისი იქცა

„წარა“ — ამ დაარქმვის კონცეფციას მოსწავლეთში გახანგრძლივებულ, კაც-რამის ეს დღი დასმარება რბინების რაიონის უბარა სოფელ მტკვარში და-წინაუ. პაპუხვიანა გადარქმობის მიხედვით, გასული საუკუნის 30-40-იან წლებში სოფლის წარმოები. მისი ფიქლები დაბაის წარმოების ბაზირირება. დაარბის ხიბი, მოცემიხიბის სადავობი, წარმოება ხის ლაბები გაუპავეთს.

ეს მოქალაქე მთელ მოსწავლეთს მოდლო და სხვა ჩემის რესპუბლიკაში მისაღვ მიჩნაბამ წაროს, პაპუხვიანის შრომანული ხილი რომ არ ეტაოზოდეს. მოქმედებას, მოქმედს მოსწავლეთის სოფლებში ანაბარ, ციბი, გულის დაბა-ამიბელი წაროს წალო.

აღბით არაფერი არ იწვევს ამ ითაბში ითებ შთაბეჭდილებას, რო-გორც ძველი ხაშლების კოლექცია, ხაშყრებიველან დიდი, შავი, უხეში ხაშლები და ყველა ექსპონატზე უფ-რო მეტყველად მოგვითხრობენ ხაშ-ლის წარსულზე.

ცოტა ხნით, კედლებზე ფოტო-სურათები და სიგელ-გუჯრები გა-მოფენილი, ესენი მიწის ყიდვა-გა-ყიდვის ამბავს გვიყვებიან.

ერთ-ერთ სურათზე ისლთ დახუ-რული, ორსარკლიანი, პატარა სახ-ლი მოჩანს. ეს ძველი სკოლაა.

ყველა ეს ნივთი კი ახალი სკოლის ერთ ნაიულ ითაბში, საყოლო მუ-ზელქშია გამოფენილი. ეს მუზეუმი ბავშვებმა შექმნეს. მოხატებს გამო-სიხვეს, სხეებზე და სარდაფებში, მომეზნეს ნივთები.

მუზეუმის ერთი კედელი მხოლოდ სიძველეს აქვს დამოხიბილი, მეო-რე — ჩვენს დროს.

ზოდა, დგას სოფლის უხუცესი, 78 წლის ნიკიტა ობრუცა შუა ითაბ-ში ძველი და ახალი საყარის შო-რის და ჰყვება გარდასულ დღეთა ამ-ბავს.

— წინათ უფალს შევთხოვით მისავალი მოყვანას. ხალხი დარწმუ-ნებული იყო — რასაც ღმერთი იბ-ბებს, აღსრულდება. 17 ივნისს „ღიდვირაობას“ სოფელი მინერალ-გაღიოდა, ვლოცულობდით, მამაზე-ციერს ვებულდარებოდით მოყვანა წვიმა, ეხსნა ყანა გვალვისაგან. ჭირ-ხატლის გადასარჩევად ლოცვა-და-ღადისის გარდა სხვა საშუალება არ გავგაჩნდა.

არც ტრაქტორი იყო, არც ღრმა ხენა, არც მორწყვა და მინერალური სასუქი...

ერთხელ მოსწავლე მიტია მილი-ანი დღისათვის ორმოცნის თხრიდა. ერთი ამოთხარა, მეორე ამოთხარა. მისამებ და რაოდე მაგარი მოხვდა ბარს, კიდევ ერთხელ დაკრა და თი-ხის ჭურჭელი ამოგორდა. XVIII-XIX საუკუნის ორკაბიკიანებით და კაბიკიანებით იყო სავსე. ეტყობა, ვილცას ჩაეფლა, შავი დღისათვის გადაეწაბა.

ახეა, ყოველ ეპოქას თავისი ელჩი ჰყავს.

აი, მაგიაღზე თავს იწონებს მოოქ-როული, ორფუტიანი საწონი. მისი

საშუალებით იკავებდა სხეულს, იკ-რეფდა ღონეს სამოქალაქო ომის გმი-რი კოტოვსკი.

ეს საწონი ნიკიტა ობრუცის ეხო-ში იღო: კოტოვსკი ხშირად ჩამოდი-ოდა მის კბილა ობრუცთან, ეკიბრებ-ბოდუნენ ერთმანეთს — ვინ უფრო მეტჯერ ასწევდა სიმძიმეს.

— გრივლ ივანეს ძე მუდამ მკობნიდა, — ამბობს მოხუცი, — ბარე თხუთმეტჯერ სწევდა ამ სა-წონს.

ქვე კედელთან ძველრუსული სამ-ხაზიანი უკონდახო მამხანა და ხმა-ლია.

მუზეუმში მთელი განყოფილება უტკირავს საბჭოთა მეგრძოლების, მოლდავეთის განმათავისუფლებელი მებრძოების და ბავშვების მეგობრო-ბის ამსახველ სტენებს.

ეს განყოფილება ისევ მოხუცი ობრუცის მეცხებით შეიქმნა. ერთ-ხელ, მან ბავშვებს წითელარმიელთა მიერ მის სახელზე გაეცხული ცნობა უჩვენა: „სამხედრო ნაწილი 150-კე-ლოგრამიანი ხარის ნაცვლად გიტო-ვებთ ორ ცხენს...“ ცნობა 1944 წელს იყო დაწერილი. ამ ფურცლის მი-ხედვით, შეიარაღებული ძალების არქივში შიავნეს თავიანთი სოფლის განმათავისუფლებელ ნაწილს. შემ-დეგ კი იმ მეგრძოლების მოძებნაც მოხერხდა.

და აი, 1971 წლის 9 მაისს,

მუზეუმის ეურნალში გარდა ჩანა-წერი:

„27 წლის შემდეგ, აქ, ამ მუზეუმში თქვენი წყალობით შეხვდით ერთ-მანეთს იმ სამხედრო ნაწილის უფ-როსი კაპიტანი ვოევოდიკინი, პოლ-პოლკოვნიკი სმირონოვი, სტალინგრა-დის დაცივის მონაწილე უფროსი ლე-იტენანტი პლატონოვი და მოლდავე-თის განმათავისუფლებელი სხვა მე-გრძოლები! დიდი, დიდი მადლობა, ბავშვებო!“

ველი ჩიკაძე.

კონსტანტინე კოხონიატა სახანოში მკაბულა-ფორს, სახიზონო და უძლიანობი გაპრო-ჩივა ბალონოვანოვსკის ფან. ამ წლის სააკვი-რო ბალონოვანოვსკის სახელი. ამას წინათ კი ი. ხიზონოვსკის ხელმოხატული მიხეობა-30 ბავშვების შემთხვევაში, რომელიც დაბა-მანს „ბაბაი“ ბაბი დაწეს. სახანოვანო-ხანის მათხანობურ პრეცედენსა და... ბავს კოხონ-

სანუკნი ნაპკო

მირა ზომიანე

რადუს იმ დღეს პეპლების საჭერი ბაღე აჩუქეს, მის უმცროს ძმას დახუს კი — კაცანათი მგალობელი ჩიტების დასაჭერად. დახუს დიდი ხანია ოცნება ჰქონდა გადაქცეული რომელიმე მგალობელი, ღამაში ჩიტის დაჭერა, რომ მერე იგი თავის გალიაში ჩაესვა.

რადუსაც ძალზე უხნოდა რომელიმე იშვიათი პეპლის მონვლთება, ისეთი პეპლისა, ჭერ რომ არავის ენახა.

ნათელი დღე გათენდა. ძმებმა სანადიროდ წასვლა გადაწყვიტეს. მათი სახლი სოფლის განაპირას იდგა, იქვე ახლის გადაშლილიყო ზღაპრული ყვავილებით აჭრელებული მინდორი, ყვავილებს თავს ევლებოდნენ ნაირნაირი პეპლები.

ტყეც ახლოს, ხეღის გავწვდნაზე იყო. ძმების მეზობლად ცხოვრობდა ფენელი, მათი საერთო მეგობარი. მართალია, იმ მშვენიერ დღეს ფენელისთვის არავის არაფერი უჩუქებია, მაგრამ ძალიან უხნოდა სანადიროდ წასვლა, და ძმებისთვის უფრო არ უთქვამს ტყეში გაყოლაზე. სამივენი მინდორში გავიდნენ.

უცხად ბიჭების თვალწინ ყვავილებიდან მუქი წითელი ფერის პეპელი ამოფრინდა. მას უშველებელი ფრთები ჰქონდა; რადუმ ბაღე მოიჭინა და პეპელა შიგ გაახიბა. ბიჭმა ფრთხილად გამოიყვანა ბაღიდან, შეათვლიერა და მინის ქილაში ჩასვა.

— ღამაში ჩამეა... — თქვა მან კმაყოფილების ნიშნად.

— ერთი მაჩვენე, შეგებდო, — სთხოვა მას ფენელმა. რადუმ თავი გაიჭინა.

— არა, შენ გაგმეცევა... — მაშინ ბაღე მათხოვე, უთხრა ფენელმა, — მეც მინდა წაინადირო.

— რას ამბობ, ახალთახალ, ნაჩუქარ ბაღეს გამიფუჭებ! — უბასუხა რადუმ.

ფენელი გაჩერდა. რადუმ არ იღებდა ხმას.

ამასობაში ტყემლე მიაღწიეს. დანუმ მომათა კაცანათი. ბიჭები ჩაუსაფრდნენ ჩიტებს და დაელოდნენ... მალე რომელიღაც ქროლი ჩიტო კაცანათში აფრთხილდა. ჩიტს ღამაში ნისკარტ ჰქონდა.

— მაჩვენე, ხელში დავიჭირო! — სთხოვა ამხანაგს ფენელმა.

— კი მაგრამ, რომ გაგიჭრინდეს? — დაეჭვდა დანუ. ფენელს ეწყინა მისი ნათქვამი. თვალზე ცრემლი მოაღდა. იგი უკვე ველარაფერს გრძობდა, ვერც მის მხურვალეებას, ვერც ზღაპრული ცის სილურჯეს, ვერც ბუნების მშვენიერებას, ტყისა და ველის სილამაზეს, ნაირფეროვნებას.

ბიჭებმა ნადირობით გული რომ იჭერეს, შინსაკენ გამოსწიეს. ვხადვხა თანასაფრელები ხედებოდნენ და მათი ნანადირევით ინტრეკებდოდნენ.

— შეხე, რა ღამაში პეპელა დაუჭერია!

— რა იშვიათი ჩიტი მოუხვლთებია... — ამბობდნენ ისინი.

ძმები კმაყოფილებით იღიმებოდნენ — ეამაყებოდნენ, სანადიროვს რომ უქებდნენ, ამეღელსაჩუქრულსავე დაღერემილო, მხრებნამოყრილი ფენელმა უკანასკნელს გამდგარიყო.

— ეეი, ფენელ, შენი ნადავლი სადღა? — შეეკითხა მას ამ დროს ვიღაც ნაცრისფერბერეტინი კაცი.

— მე... მე არა ჰქონდა არც პეპლების საჭერი ბაღე და არც კაცანათი. — ძლივს ამოღერდა გავითლებულმა ფენელმა და სახე გვერდზე მიბარნა.

— აი, თურმე რა ყოფილა! — წამოიძახა ნაცრისფერბერეტინმა კაცმა და როცა მზერა ეკლავ ძმების ნადავლზე გადაიტანა, სახიდან ვაიცების ნიშანწყალიც კი გაჭქროლდა უწყე... — რას იზამ... არა უშვას... ნუ დალონდები იმაზე.

შენც გექნება პეპლების საჭერი ბაღე და კაცანათი, ამაზე უფრო ღამაში ჩიტსა და პეპლებს დაიჭერ... მერე მან რაღაც გაუწოდა ფენელს. ეს იყო ფერადი ფანქრების ყუთი.

მის დაბრუნებული ფენელი მაგიდას მიუჭდა. წინ უცნობი კაცის ნაჩუქარი ფერადი ფანქრები დააწყო, ერთ-ერთი მათგანი ხელში დაიჭირა და ჩაფიქრებული შეუღდა ხატვას.

ხატავდა რადუს მიერ დაჭერილ პეპელას, ასე ძალიან რომ მოეწონა მის იმ მშვენიერ მზიან დღეს. მერე ჩიტც დახატა...

ამას წინათ მითხრეს, რომ ყოველთვის, როცა ფენელს რაღაც ძალიან მოსწონს, მაგიდას მიუჭდება, ფერად ფანქრებს აიღებს და ალბომში ხატვას იწყებს. მთელი დღე უძუძლია გატაცებით ხატოს...

მერე ისიც მითხრეს, რომ მალე იმ ნადირობის შემდეგ, რადუს პეპლები დაიბოცნენ, ღამაში მინის ქილაში სულ ვეღარ ითქვამდნენ საწყლბი. ენაჭრებოდათ მზვავიები და ნაირფერად აჭრელებული მინდრები, სადაც ისინი დაიბანდნენ და ცხოვრობდნენ და იმაზე ღარდა გადაიყოლა კიდევ.

დანუს ჩიტმა მოიწყინა ღამაში გლიამი. სულ გახდა და გაუბედულდა, ხსაც ჩაუწყვდა და ძველებურად ვეღარ გალობდა. ერთ მშვენიერ დღეს კი, როცა დახუს შემთხვევით ღია დარჩა ვალიის კარი, ჩიტი გაფრინდა და აღარც დაბრუნებულა.

დანუ და რადუმ ხანდახან შევიგონან ფენელთან, ვადამლოან ნახატებთან ალბომს, ვატაცებთ ათავსებებზე ამხანაგის შემოქმედებას — დიდხანს დასცქერიათ ღამაში პეპლებსა და პაწაწაყინტელას, წითელნისკარტა ჩიტებსა და სველბანად ამბობსრებენ ხლომე.

თარგმან. მ. ხარბიანმა.
ნახატი ი. კაპინისა.

მ. ბელცინს კუმეინის სახელობის საშუალო სკოლის მოსწავლეებმა სახელი გაიმართეს თავიანთი კომუნისტური საშინაო ნიშნის მიხედვით, ვინც უფრო მეტად კომუნისტურად აქტიურად იქნებოდა, მისთვის დაეწინაურა. მათი მეთაური უსტარხანოვი, ცხარე პაპაშვილი და ლეონი ილინი — კვამთი იკადმა შემარბიება.

ყვებუნიერა ჰეზი

მიწოდრზე მის გამოცენს მოუთმენლად ელიან...
ჩვენი ჰეზი ნაშვილად დღი ფეხბურთელია...
სწრაფად, თანეღამაზად როგორ უნდა თამაში — ა, ბატონო, ახლავე დარწმუნდებით ამაში...
... მსაჯმა სასტვენს ჩამბერა, — წინ გაჰტრა ჰეზი...
აბა, ჰე და აბა, ჰო! — ტემპი! ტემპი! ტემპი!
მიაწოდა... დაუბრუნენს... გაიწორა ბურთი მყარდით... — დარტყმა! დარტყმა!

ბურთი

კიდევ დარტყმა —
— არის! ურჩაღ!.. — ხუთით ერთი...
ხან — დამცული ხან — შეკარე — საჭიანი, ცქაფ თანაც, — ჰეზი გახლავთ ჩვენი გუნდის შეუცვლელი კაპიტანი...
გოლი კარში რომელს გააქვს უნიათი ფართი-ფურთითი! — მიდი, ჰეზი! ტემპი! ტემპი! — დარტყმა! არის! — ათით ხუთი...
— ჰეზი, გოგო, აღარ დაილაღე?! — წამო, გოგო, სახლში წამო, ჩქარა!..

— გოგო! თავი გადხორცე პარემი! — ქალაიბავ! გეოს ახლა, კმარა!..
... ბიჭებს ხომ ვერ ულაატებს (წახვლა დალაატს უდრის!) უკაიხნოდ ვინმეს საღმეო თუ გინახათ გუნდი...
ჰეზიმ ერთიც დარტყა და... სასწაული მოხდა დიდი: კარის ნაცვლად, ფრენა-ფრენით, ბურთი მალა — მზისკენ მიდის...
შეც ბურთმა თავი აჯახა თავში, — გადააგორა მთას იქით — ზღვისკენ... მსაჯმა თამაში შეწყვიტა მაშინ — და... სახლებსკენ მოკურცხლეს მუსიკა...
თარგმა ბ. ძნელძნებ.

შეკრება პარგად ჩაიარა

„კომუნისტებისაგან ვიღებთ მავალთს“! ასეთი ლევობით ვუმწადებოდით შეკრებისათვის — შეკრებამ ქალზე კარგად ჩაიარა. ხერიოფა ბრადევისეი მოაყვა ლუის კორკლანის გმირობის ამბავს, ვერონიკა შეეცნაუშ კი არაკლად გაიღარბს ცხოვრების შესახებ წაყითხა მოხსენება. სვეტა გინდად და ალა ტუკომშუმ თავიანთ მამებზე ვეიამებს და სიტყვებს: ჩვენთვის საშავალითონი ჩვენი კომუნისტი მამები არიან, რადგან ხუთწულის გემებს წარმატებით ასრულებენ.

იზა ბეშენაუ,

ქ. კიშინიოვის მ-ე საშუალო სკოლა, 1 კლასი.

ჟუ და ლოკოპინა

ვიცალიე ფილიპი

ლოკოპინამ კუს დასცინა:
— ეიმ, რა სწრაფად დარბინარო, რა ცქეტი ხარ, რა მალი ხარ, რა სხარტი და მარდი ხარო!..
ცოცვა-ხოხვით შორს ვერ წახვალ:
— ეგ რა საკადრისიაო... კუს ნაბიჯით ნუ დადიხარ, მე მომბაძე ბიძიაო.

თარგმა ზ. ლეშაშვილმა.

ბოჯალური

პ ე ლ ე ნ ე ი ნ რ ო მ ე ა

ლამის ცაზე თეთრი მთვარე
ფერება ღრუბლის მტევანს;
გარინდულა არემარე,
ღერწამც კი არ ირევა.

ჩასთვლემია მინდორს და ტყეს,
ღუმს ნიაკი მოღალული,
მხოლოდ ერთგან თოთო
ბარტყებს
დაპლუნებს მოღალური:

— ნანა! ნანა! დაიძინეთ!
სუკე შუალამე ხდება.
ნურაფერი შეგაშინებთ —
აქ ვერაინ ვერ მოგვწყდება.

ნუ შეგატობთ, თუნდაც წვიმა
მისცეს, ანდა ატყვას ქარი,
ჩვენი ბინის მსგავსი ბინა
ცისქვეშეთში არსად არის. **ერკენული**
ხეცლირეთსა

იცით, ბარტყი რამდენია, —
ბუღე რომ აქვს ფარღალადა?
თავაზე რომელი დამდენია.
მათი ცოდვით აღარა ვარ.

ვის აქვს ბუღე თქვენისთანა,
დაუყენებს ყველას თვალებს...
იავნანა, ვარდონანა,
დაიძინეთ, გენაცვალეთ!

თარგნა ს. შაფრიანანა.

მეხანე მღაზრი

გრიორი
ჩორჩი

ნახტი

ა. აბაშიანი.

პაწაწინა ბუჩქი კი არა, ნემსებიანი გორგალი გეყო-
ნებოდათ, რომელიც ძალიან წააგავდა მწვანე ზღარბს.
მართალია, მწვანე ზღარბები არ არსებობენ, მაგრამ იგი
განსაკუთრებული შესახედობისა იყო. როცა თვალი
პირველად გაახილა, ციდან შზის სხივი დაეშვა და ბანჯ-
ველიანი რტოები აუბზინა. ხანგრძლივი ძილის შემდეგ
გამოღვიძებული მწვანე ზღარბი მაშინვე თავისი ნემსე-
ბის თვლას შეუღდა. მაგრამ ამ დროს სხივი ხეებს შო-
რის გაუჩინარდა. ზღარბმა თვლას თავი ახება.

— ეი, მეწი — დაიძაბა მან, — სად დიაკარგე?
ოქროსფერი შზის სხივი არ გამოიხატებოდა. იქნებ
არც კი გაუვლიო? ნამდვილად ასე იქნებოდა. მწვანე
ზღარბი პატარა იყო, ხმა კიდევ უფრო პატარა ჰქონდა
და ვის გაავონებდა! გარდა ამისა, მას ბევრი რამ არ

გაეგებოდა. არ იცოდა, მაგალითად, რომ შზის სხივს
ძალზე ბევრი საზრუნავი ჰქონდა: უნდა მოჰფერებოდა
ნეკერჩხლის ტოტსაც ვაზის კვირტებსაც, თოვლიდან
ეს-ეს არის ამოწერილ ბალახსაც. ერთი სიტყვით, ყვე-
ლა ცოცხალი არსება ელოდა მის გამოჩენას. ყველა-
ფერი ეს არ იცოდა მწვანე ზღარბმა. და როცა თავის
მშვერლით ნიავეში მოქანავე გვირა შენიშნა, ჰკითხა:

— მეგობარო, ხომ არ იცი, სად გაფერინდა სხივი?
— მაპატიე, მაგრამ არ ვიცი, — ამოვარ გვიმრამ, —
სჯობს იმ მუხას ჰკითხო. ის მაღალია და, ალბათ, ყველა-
ფერი ეცოდინება.

— მისმინე, პაპა, — მიმართა მწვანე ზღარბმა მუხას.
მაგრამ მუხას ყურები წედ კენწეროზე ესხა, თანაც
ქარმა დაუბერა და ზღარბის სიტყვები საღვაც გაიტაცა.
ამიტომ მუხას არაფერი გაუგონია. ამასობაში ხეებმა სა-
უბარო გააბეს.

— ჩემი სასუკვარი ოცნებაა, — დაიწყო ტანწერწეტა
ნაძემა, — ახალ წელს რომელსავე სკოლაში მოვხვდე.
— კი მაგრამ, სკოლაში რა საქმე გაქვს? — დაინ-
ტერესდა მწვანე.

— იცი, რა კარგია სკოლაში! ყველაფერი ბრწყინ-
ნავს, ყველაფერის სახეიშო ელფერი დაჰკრავს. ყველაზე
საინტერესო კი ბავშვები არიან.

— მე ახალ წელს სხვაგან მიინდა ვიყო, — თქვა ხნი-
ერმა ნაძემ.

— მაინც სად? — ჰკითხა ტანწერწეტა.

ქალაქის მოედნის შუაგულში. შენე, როცა გავხვები,
დაე წამოღონ და ხილად გამომიყვინონ, ჩვენს ტყეს რომ
კეთოს იმ მდინარეზე.

— მე კი, — თქვა ნორჩმა ნაძემ, — მიინდა გავხდე
მაღალი, მსხვილი, მზზინავი, ისეთი, როგორც აი ეს
ღღა ნაძეო, — მან ყველანი მაღლა აახება. ხეები გა-
ოცდნენ — ეგზომ მაღალი და ლამაზი ნაძე პირველად
შენიშნეს, კენწერომდე თვალი ვეღარ მიუწვდინეს.

— დიდილი, — უთხრა მწვანე გორგალმა, — ხომ
ვერ მეტყვი, სად გაქრა სხივი?

— იმე წამს ხეთა რტოებში გამოხსულა თვლისსამო-
რელად კაშკაშა ისარი — სწორედ ის შზის სხივი. ბუჩ-
ქებმა, ხეებმა, ბალახმაც კი თვლები დააჭყიტეს.
— აი ჩემი საოცნებო სხივი! — შესძახა მწვანე ზღარ-
ბმა და კლდე ჩაებლაუტა. დაეჭირა თუ არა შზის სხივი.
უმაღ ზრდა დაიწყო.

— აჰ, ნეტავი სულ ასე გაგრძელდეს! რამდენსამე
წელიწადში გავხვები ყველაზე მაღალი, ყველაზე ძლი-
ერი და ახალი წლის ღამეს მეც დავამშვევებ ქალაქის
მოედანს.

თარგნა ს. ბანდელაძე.

«საქრებულო» ახალი მეკონპონენი

ანა სტელა მეშვიდე კლასში სწავლობს, მისი ძმა სანდუ — მეხუთეში. ზაფხულში ორივენი უფროსებს ესმარებოდნენ მოსავლის აღებაში.

ახლა მოსავალი აღებულია, ამიტომ, თითქმის ბავშვებს აღარაფერი უნდა ესაქმებოდეთ კოლექტივში. მაგრამ საქმე ის არის, რომ სოფლის ბავშვების მთელი ცხოვრება. მათი ინტერესი სოფლის მეურნეობასთან არის დაკავშირებული.

ანუცასა და სანდუს მამა ფერმას ხელმძღვანელობს. სად უნდა წავიდნენ ბავშვები გაკეთილების შემდეგ? ცხადია, ფერმაში. თან ნაღია ნეგრუცი და ვერა რეილინი მიჰყავთ.

ფერმაში უველავს საინტერესო საწყველი მოწყობილობა, მას ძალზე ნაწი სახელი ჰქვია — „პებელინა“. მამამ ბავშვებს უჩვენა, როგორ მუშაობს იგი და საწყობისაკენ გაეშურა. ის ძალზე დატვირთულია და, სამწუხაროდ, ბავშვებისთვის ახლა არა სცავლია. მით უმეტეს, რომ ფერმაში დღეს ახალი ჯიშის ძროხები მიიყვანეს...

ბავშვები კოლმეურნეობის საუკეთესო მწველავ გრიგოლ ერეტიკისთან რჩებიან. გრიგოლ ძია გულთბილი კაცია, ბავშვებს სათითაოდ აძლევს „პებელინათი“ მუშაობის უფლებას. ჭერ აპარატთან ანუცა მიდის, მამა, ჩართო აგრეგატი და ათქრიალდა ქათვთა რქე მინის მილებში...

ბოლოს სანდუს რიგიც დადგა. შეშინდა მოულოდნელად ბიჭი.

— შეჩვენება, თითქმის ძროხა რალაც აღმაცერად მომჩერებია.

— მიდი, ნუ შიშობ, შეილო!

— წიხლს ხომ არა მქარავს?

— არა, ეტენი თვინიერი ძროხები არიან.

სანდუმ გამბედაობა მოიკრიფა და ჩართო მანქანა. მილებში კვლავ ჩაიღვარა რქე. „როგორ ვიფიქრებდი, რომ ასეთი იოლი იყო!“ — ფერმაკა სანდუს.

შემდეგ ბავშვები გრიგოლ ძიას სილოსის მოზიდვაში დაეხმარნენ.

— ხვალაც მოხვალთ? — ჰქითხა ბავშვებს გრიგოლ ძიამ.

— აუცილებლად!

3. ღრავენი.

სოფელ ედინცის საშუალო სკოლის ბიოლოგიის წარმომადგენელი მრავალრიცხოვანი ბავშვებისთვის უმრავლესობა ყოფითი ცვლებია, რომელთა თემა შრომაა. ეს არის „ბუმბაკული“ (ბამბა), „მორიშა“ (მეჩისქვილე ქალი), „პესეკიული“ (ფეტვი), „კოსას“ (ცელი), „კომურუ“ (საბჭელი), „სისიაკული“ (ხალია) და მრავალი სხვა. სამიწათმოქმედო კულტურის მჭიდროდ არის დაკავშირებული ისეთი ჩვევები, როგორც არის: „ღრაგაიკა“, „პაპალურა“ და „კანთინა“.

ღრაგაიკა

მოდღვეთის ცვლები განსაკვირვებელი მრავალსახეობებით, განწყობილებათა უფაქიზესი ნივანსებით გამოირჩევა. დიდი უმრავლესობა ყოფითი ცვლებია, რომელთა თემა შრომაა. ეს არის „ბუმბაკული“ (ბამბა), „მორიშა“ (მეჩისქვილე ქალი), „პესეკიული“ (ფეტვი), „კოსას“ (ცელი), „კომურუ“ (საბჭელი), „სისიაკული“ (ხალია) და მრავალი სხვა. სამიწათმოქმედო კულტურის მჭიდროდ არის დაკავშირებული ისეთი ჩვევები, როგორც არის: „ღრაგაიკა“, „პაპალურა“ და „კანთინა“.

ლინგვისტურ გამოკვლევათა საფუძველზე XIX საუკუნის კლასიკოსმა — მწერალმა კანტემირმა დაამტკიცა, რომ სიტყვა „ღრაგაიკა“ და „პაპალურა“ დაკვირვებული წარმოშობისაა, რომ ეს სიტყვები ეფროპისა და აზიის სხვა ენებში არა ჩანს. აი რას წარმოადგენდა „ღრაგაიკა“ მოლდავეთის მთავრის დიმიტრი კანტემირის დროს: „... როცა სორბალი შეთვალდებ, შეიკრიბებთან სოფლის გოგონები, აირჩვენ ულამაზეს მათს შორის და უწოდებენ „ღრაგაიკას“, შეამოკენ თავთავეს გვირგვინით, ათასფერადი თავსახვევებით და ბელლის გასაღებს ჩააბარებენ. ხელფეგაშლილი, ათასფერად მოშრილი თავ-

საფრებით შემკული ღრაგაიკა დაქრის მინდორ-ვლად, სოფლებში, მასთან დაკავება გოგონების მთელი ლაშქარი. გრონები მასთან ერთად მუდგან და ცვეკვენ“.

„ღრაგაიკა“ ჩვეულებრივ ივლისის 24-ში ეწყობა. აი ასე აღწერს და თვლინინი მოლდაველთა ამ ჩვევას: „... გოგონები ირჩვენ უფლებით წრიდან ღრაგაიკასა და ღრაგანს. თავთავეთ შემკული ქედით (კერულე) ერთი მამაკაცს განასახებენ. გოგონები სალამურის ხმაზე უნდის სიმღერას ფეხაყოლებული ცვეკვენ ყოველი სახლის წინ. ღრაგანი სახლის პატრონი თავსაფრის გაღაუგდებს, ის კი შიგ ხურდა ფულს გამოჰკრავს და ისე უბრუნებს უკან“.

XIII საუკუნის დამწველი წეს-ჩვეულებით. ამ ცვების ერთ-ერთ ვარიანტზე კვება ტ. ბურადა: „ითხი გოგო, რომელთა შორის ორი ბიჭურად არის ჩამკული, ერთმანეთზე ვაჩერდნად ხელოვნურაქვიდელეულ ცვეკვას სახლების წინ (სალამურის ხმაზე). სახლის პატრონი კი მცირე საშუკურებს სთავაზობს მათ“.

დღევანდელ ცვეკვებში „ღრაგაიკას“ ბევრი ქორეოგრაფიული ელემენტია შესული.

ყველას რაიმე აქვს სატრაბახსო

ვიხალიე ფილიკი

ცხოველია თუ ფრინველი არი, — ყველას რაიმე აქვს სატრაბახსო: მელიას — ქურჭი რბობეწვიანი, მგელს — სორი სადმე მურნარის

ასლო, არწივს — მეფური ჯიში და გვარი, დათუნას — ფუტკრის ლაშქართან ომი;

ნახტომის სიგრძით იკვებნის მგელი, ტორების ღონით დიდგულურს ეარქვენსოლი ბიჭულთისქა ფუმფულა კუდით ამაყობს ციცივი, ბულბული — ნაზი, ტბილი გალობით, შთამომავლების სიუხვით — იხვი, ნაგაზი — ნაღდი უანგარობით, ზებრა — ზოლებით, კატა — ბრჭყალებით, ტახი — ეშვებით, ჯიქი — ხალებით. მიანც ყველაზე თავმოსაწონი სახედარსა აქვს, დამერწმუნებით: სხვათა მშენებას სულ გადასწონის ულამაზესი მისი ყურები.

თარგმან. ს. შამჭრინანძა.

მეცნიერები

ადგილს ადამიანი ალმაცხადს.
 რასაც მართი ვერ ებრება, ორი იოლად სძლავს.
 ქარს დათმობა, ჯარიმებას მოივარო.
 ერთმა ვიფთა მან ჩაბაღო ვაჟი, შვიდმა ვაკიანა მელარ ამოიღო.
 ნაღს მართი პატარა ლურსმანი დააბაღს და ნაღობა დააბარა.
 რომორც ტოპარა, ზოდ ისეთი საეპარებაჟი აბერიო.
 ფულს ეშაბის თვალები ავსო.
 ქაღლინს შუშა ქარს მიაჰსო.
 აღად ამდგარი კადი მანძილს უფრო აღად მივიღისო.
 ნაფოტი ხსთან ასლოს ცვიპო.
 მუხიდან მუხა იზრდებო.

სამართლები

შოქარის ავტო ფრთაბალი

ვიხალიე ფილიკი

ქალაქიდან სოფლისაკენ მიქრის ავტო ფრთაბალი, გადმოლახა — მდინარე, გადმოლახა — ტრამალი, მიქრის, მაგრამ რისთვის მიქრის, რა მიზნით და რატომ? — ჩენი სათამაშოებით დაუტყვრითავთ ავტო!.. როგორ ვნარობთ რომ იცოდეთ, მე, ამრი და ნარეკო! იმ მანქანის შოფერი გასლავთ ჩენი მამიკო.

თარგმან. ზ. ლეშაშელძა.

მეცნიერებრივი მკვლევარი

ა უ რ ე ლ ი რ ი ა ნ ე უ

გადვცურავ ამ მდინარეს, თუკი გულმა მოისურვა.

შენ კი, ბიჭო, მითხარ ერთი, ცოტათი თუ იცი ცურვა?

მე გავაბობ ზვირთს და გავალ, ვერაინ ვერ დამეწევა,

იმ ნაპირზე მუხის ძირში ენახავ ფიქრში წასულ მწერალს.

პოეტია მეცნებე, დიდი, დიდი რეველი აქვს,

ზევრი კარგი ლექსი ელის, ვისაც ცურვა შეუძლია. იქ ლექსია იმ ბიჭებზე, რომ ცურავენ ბრასს თუ დღეფინს, იმ ნაპირზე თუკი გახვალ, ჩემს ნათქვამში დარწმუნდები.

თარგმან. ბ. ბაგვაძორძა.

დაიხსენსურებს

ჩენმა სკოლამ რავალიან სკოლებს შორის პირველი ადგილი დაისაკუთრა უფროსების დახმარებაში.

საბავთო დილომით დავაჯილდოვს, მოგვენიო „სკოლებს შორის საუკეთესო საწარმოო ბრავადის“ წოდება, უნაღლები მარტო ტელევიზორით დავგანაჭყრებს. ბრავადი ამდელა მელნიშუკმა კი „ჭოთლადის ახალგაზრდა გვარდიის“ წოდება დაიმსახურა.

ილია გელდინჯაი, ბრიაჩანსკის რაიონის სოფ. კოტიანის რავალიანი სკოლა.

ჩვენი ფრანი

პასილი პალა

— პრიკოკოლი! — ვყვირი მთელი ხმით.

— ტყუილად ნუ ყვირი! — მაწყვეტინებს ბებია. — არ არის შენი პრიკოკოლი შინ.

— გუშინ რომ შინ იყო! — არ ვუყვრებ მე.

— ეს გუშინ იყო! დღეს კი ორშაბათია!

მოსალამოდა თუ არა, პრიკოკოლი ჩემთან გაჩნდა და მუუბუნება:

— აი, ჩემი ფრანი!

— ვხედავ, მაგრამ რომ არ დაფრინავს?

— სად უნდა იფრინოს! აქეთ კედელია, იქით — კედელი. ამ ციკუნა ეზოში ქარი სულ არ უბერავს, — გაიმართლა თავი.

ბებიასთან მივედი და ვემუდარები: — გაკვივი, ბებია, შინდორში.

— წადით, — ნება დაგვრთო ბებიამ, — ოღონდ შორს არ წახვიდით.

როგორც კი ჭიშკარს გავეცილდით, ჩვენი ფრანი აფართხალდა, დატრიალდა, აფარდა, დაფარდა, ხან მარცხნივ გაფრინდა, ხან — მარჯვნივ.

— მომეცი, მეც მოვიკიდებ პელს ცოტა ხანს.
 — რომ გაგექცეს? — არა, ნუშლი
 — ნუ შიშობ! — ვამშვიდობებ მე.
 კანაფის თითზე დახვევა ვერც კი მოვასწარი, რომ ფრანი ცაში აიჭრა.
 — მოიცა, — ვყვირი, — არ გინდა! — და მივდევ ფრანს.

ფრანი ეშმაკობს. ცოტას დამელოდება, მივეასლოვლები — გაფრინდება და ტყის თავზე დაფარფტებს. მერე ერთი მუხის თავზე ჩერდება, ხისკენ გავრბივარ, მაინც მომატყუა, უცებ გაქრა, ისე გაქრა, რომ ჰაერში ვკვიციც არ დაუტოვებია.

შინ რომ მოვეყვი რაც შეგვემთხვა, ბებიამ მითხრა:

— კვალს როგორ დატოვებდა, რეაქტიული ხომ არ არის!

ჩვენ გვიხილაეს, მიწა, როცა გვალვით დამსკადარ-დაპობილი —

გვინატრია წვიმის მოსვლა, შევხედრივართ კმაყოფილნი. ის ასარებს: ინებებს, ბატებს,

ვ ვ ი მ ა მ ო ლ ი ს

ლი დ ი ა ა ნ ა ტ ო ლ ი
 მოსწავლე.

ჩიტებს, ქათმებს,
 ფურტებს, პეპლებს...

იგი სულში იმედს ბადებს, სიხარულის არის მეკვლე. წვიმა მოდის, წვიმა... ჰერი, წვიმა ცელქი, წვიმა ლალი... გაბადრულა შინდორ-ველი, აფოფინდა ბოსტან-ბაღი.

თარგმან ნოღარ ნარსინამ.

ს ა მ ა ფ ს უ ლ ო კ ა რ კ შ ი

მეოთხედიანი,
 V კლასის მოსწავლე

რა გამზღარა ჩვენი პარკი რა ლამაზი და რა კარგი! ამ შარშანდელ დარგულ ბუჩქებს ვედარც კი ვცნობ ასე უცებ.

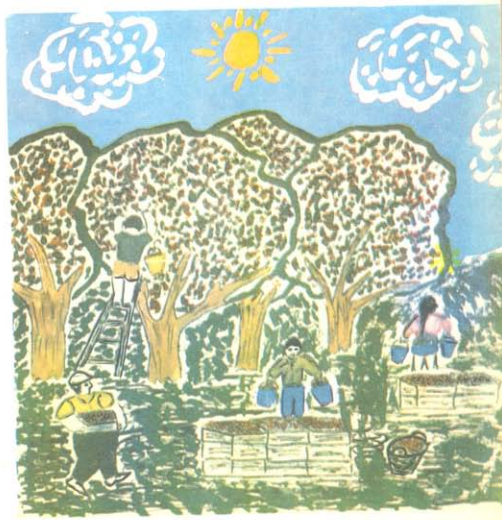
აუ! ეს ხე სად ასულა! — მომეხალმა მოსვლის ჟმალ; შრიადებენ ფოთლები და თავს მიქნევენ ტოტებიდან.

აქეთ სილა იქით ჰრელი ბრუნავს დიდი კარუსელი! მზე იციანს მალა ციდან — „ითამაშე, სადაც გინდა“.

ვარდი, ტიტა, გლიცინია — რა საყვარლად მიციანია! — გულის მოსვლა არ ინებოთ, — ხელს არ გახლებთ ყვავილებო!

თარგმანა ი. ჰემბრტლიმძმ.

ხილვის კარგა. ოღონდ იუკავ. 10 წლის.

მორეკორდასოვლანგბათა მარხალი № 7

სეთწლელის ფონელი

„ჩვენი წვლილი შვეიტანოთ ახალი სუთწლელის ფონდში ლენინურ შაბათობაზე!“ — ამ დღეიზით გამო-

შენ მიქლარის ჩევი ქნარი

ღამდება, უკვე მზე ჩახევენა, ზეცას ეკრობა ბინდი, ღრუბელითა რემა ქარავანივით დასავლეთისკენ მიდის.

მთვარე ამოდის მკრთალი სხივებით,

მთვარე ბადრი და მშვიდი, და ვარსკვლავებმა, თანდათანობით ზეცა მოქარგეს დიდი.

ო, ცაო, მიყვარს შენი ლაფვარიღი, შენთან ჩუჩჩული წყნარი, მაგ შენ სიღურჩეს უმღერის მარად ჩემი პატარა ქნარი.

მარინა კუპატამ, ქ. კიათურის, სოფ. დვითორის საშუალო სკოლის VII-ბ კლასის მოსწავლემ, რაზემულის საბჭოს თავმჯდომარემ.

დედა

„დედა!“ რაოდენ ძვირფასი, რაოდენ საყვარელია ეს სიტყვა! ყოველივე უტკბილესი, უღამაზესი, უახლოესი რომ ამ სიტყვით იწყება: დედაა, დედასამშობლო, დედამიწა, დედაბოძი, დედასპური...

ვიცი, დედას ჩემზე ამოსდის მზე და მთვარე, ჩემზე ფიქრებში ათენ-ალამებს. ისიც ვიცი, რაზე ოცნებობს: გაეზარდოს სანაქებო მამულიშვილად, ჩვენი ქვეყნის ღირსეულ მოქალაქედ.

მეც ვცდილობ, კარგი სწავლით, შრომით, ყოფაქცევით ავეხდინო ეს დიდი ოცნება, ავეზაზღაურო ჩემზე ფიქრში გაფრენილი ყოველი წამი, რადგან ჩემთვის განსაკუთრებულად ღვიერს სიტყვა „დედაშვილობა“.

ინსო ნიკურამა,

თბილისის მე-60 საშუალო სკოლის VI კლასის მოსწავლე.

ვიდნენ როკითის საშუალო სკოლის ბიონერები, რომლებმაც დაასუფთავეს სკოლის კარ-მიდამო, დღეობა დეკორატიული მცენარეები, შემდეგ კი ვარციხის საბჭოთა მეურნეობას დაესმარნენ ზვრების დამუშავებაში. მუშაობაში განსაკუთრებით აქტივობდნენ № 2, № 3 და № 4 რაზმების ბიონერები: ნანა სიორდია, ანიკო ნატრიაშვილი, ნანა კონაძე, ლალი სიორდია, ლელა გორგოძე, მაია სიორდია, თამილა გოგსაძე, თემურ კუდროვი, ნიკოლოზ გორგოძე, ნატო კვერნაძე, ანგელინა რობაქიძე და სხვები.

იმ დღეს მათ მიერ გამომუშავებული თანხა შეათუხუწლელის ფონდში გადაირიცხა.

ინსო კონაძე,

მაიაკოვსკის რაიონის როკითის საშუალო სკოლის IX კლასის მოსწავლე.

დოლი.

ზაზა ზარანდია.

12 წლის.

პარლო კობახიძე

მხატვარი
ზურაბ ფორჩხიძე.

კეთილი ქუთისა და ლელვის უოთღის ზღაპარი

დიდი, ძალიან დიდი ხნის წინათ, ანუ უხსოვარ დროს, ერთ მშვენიერ ქვეყანაში ტახტზე ერთი კეთილი მეფე იჯდა. ის ტახტი არც ოქრო-ვერცხლით ბრწყინავდა, არც ქათქათა აბრეშუმით, არც მუხის მოჩუქურთმებული რიკულეებით, — ჩვეულებრივი, მოძველებულ მოფამფალებული ჭრილა ტახტი იყო. ჰოდა, მეფე ამ მხიარულ ტახტზე იჯდა ერთთავად და, თუ მატყლს არ ჩეჩავდა — ქსოვდა, თუ არ ქსოვდა — ჩეჩავდა. მაშინ ყიდვა-გაყიდვისა და გაცვლა-გამოცვლისა არაფერი გაეგებოდა ხალხს, ყველაზე უფრო ტანსაცმელი უჭირდა და, მეფეცა და მენახირც თვითონ იქსოვდნენ თავიანთ სარკო ტანსაცმელს. მაგრამ მეფეს ერთი მოუშორებელი, სავაგლახო ნაკლი ჰქონდა — ვეება ცაცი იყო, სივრცემი ასული, სიგანემი გასული, ამიტომ ტანსაცმელი დიდი უნ-

დოდა. ცალკე — ძილიო, ცალკე — ადრემა დაჯდომიო, გადი-გამოდით, გაიქცეო, გაიქცეო მოიხედო, ჩემო ბატონო, უნდა ჩეჩავდეს ტყეაო და, ვიდრე ერთხელ ტანსაცმელი მოიქსოვდა, მანამდე, ზედ რომ ვეცა, ის შემთავებოდა ხოლმე.

ერთი სიტყვით, მეფე მატყლის ჩეჩვასა და ქსოვაში იყო ჩაფულული. ისე ლამაზად ჩეჩავდა მატყლს, ისე იღებდა ფაფუკ ფთლებს, ისე გაიბრტყელებდა ხელისუღლებზე, თითქოს ნართის კბილები აქვსო. ხილადაც არ დახედავდა საჩეჩელს. რაც თავი ახსოვდა, სამი რაღა და, მხოლოდ სამად სამჯერ ჩამოავლო ხელები საჩეჩელზე. სამჯერვე ბრახი მოერია, ფიქრმა გამიტაცა და იმისი ბრალათი. მას მერე აღარ ფიქრობდა და ექიმბაშებიც სასახლის კუნტულებში აღარ დარბოდნენ აბლაბუდის საძებნელად, ჭრილობაზე დავადოთო.

ჩეჩვას რომ მორჩებოდა, ქსოვას შეუდგებოდა: ხან თვალი ჩაუვარდებოდა და ამოსაღებად უკირკიტებდა, ხან თვალი გაეჭყეოდა და დასაჭერად დაედგუნებოდა, ხანაც წინდას ერთი საქუსლეს ნაცვლად ორს უკეთებდა. რას იზამდა! — უნდა დაერღვია და ისევ თავიდან დაეწყო ქსოვა. თანაც ამის მეტი და, კიდევ — ჭამის მეტი არაფერი ემარჯებოდა მეფეს. ისე, ჩვენთვის რომ ვთქვათ, აღმოსავლეთით ამოსული მზე სხვა რიღათი უნდა ჩაეცილებინა დასავლეთით — უფრო საინტერესო აღარაფერი გახლდათ იმდროინდელ ქვეყანაზე.

მაშინ ჯერ კიდევ არ იცოდნენ, რა იყო მფრინავი ხალიჩა, ჯადოსნური სარკე, ცეცხლისმფრეველი ჯელემშაპი, გუთანი, თეთრი პური და ჭურღობა. რაკი მტერი არ ჰყავდათ, სიტყვა „გამარჯებაცა“ არ გაეგონათ და „შვიას“ ხმარობდნენ მისალმებად. შოშიშლით, რა დასამალია და, ხშირად შიოდათ. ჭამა ყველას უნდაო და, თუ მეფეს ჰქონდა საჭმელი, არც ხალხს აკლდა. ჩუმად ნადირობა და ნანადირევის ჩუმად შეჭმა დანამაულად ითვლებოდა. დანამავე ვერაფრით ასცდებოდა სასჯელს — მეფის ბრძანებით მშვიდი მსაჯულები ასამართლებდნენ. ციხე არ ჰქონდათ, — დანამავედ დამწყველით, თოკი არ ჰქონდათ — ჩამოებრძოთ, ხანჯალი არ ჰქონდათ — დაეკრათ. იტყოდნენ მსაჯულები, გეყურებოდეთ, ხალხნო, „შვიაზე“ „არა გვიას“ უპასუხეთო. ესაო, ამას ნიშნავსო: თუ არა გვიებია, მშვიდის ტანჯვას ვერაფრით გაიგებო.

ზღაპრადაც არ გაგონილა უნაზირ-ვეზირი, უსასახლეო, უქონელ-უპოვარი მეფე. პოდა, ამ ჩვენს მეფესაც ყაყვადა ორიოდ უნათო ნაზირ-ვეზირი, ორიოდ ბანაინი სახლი ედგა და ორიოდ ცხვარ-ძროხა დაუდიოდა.

— ღარიბი ხარ, მეფეო, — ეუბნებოდნენ უნათო ნაზირ-ვეზირები, — შენ თუ ვერ გიშოვია კეტი, ჩვენ მოგიტანი, ზურგზე პოლი აადინე ამ უბედურ ხალხს და მეფის საკადრისი ავლადიღებთ აივსებით.

— არაო, — უბასუხებდა მეფე, — არც ბევრი ცხვარ-ძროხა მინდა, არც ბევრი ტალ-კვეისი, ფერადი ქვები, ჭრევი შურდული, ჯამი და ჯამ-ფილა... მე ისეთი ქონების პატრონი ვარ, ბარე ოცს უმდიდრესი მეფე ინატრებს — ხალხს ვუყვარვარ, ჩემი საჩიქრელის დაუქანგაობაზე ლოცულობო.

— შეგიჯავრებენ, მეფეო!
— არაფერს ვერჩი, არაფერს ვთხოვ და რაზე შემიჯავრებენ?!
— სწორედ მაგაზე შეგიჯავრებენ, მეფეო!

— მაშინ გიყუბი ყოფილან და გიჟის სიყვარული ისევ გიჟს დარჩეს...
უშვილდირი მეფის როცა ჩიჩუა-ქსოვა დადლიდა, თავის საგვარეულო სახეობა ბაღში შედიოდა და იქ ისვენებდა. იმ ბაღში ნაირ-ნაირი ხეხილი და ყვავილი ხარობდა. ქვეყნის ოთხივე მხრიდან ამ ბაღის სანახავად მოდიოდა და მოდიოდა ხალხი. მნახველებს განსაკუთრებით მოსწონდათ უნაზირი ხე — ლეღვი და ერთივე — ყვავილი. ის ყვავილი ზამთარ-ზაფხულ დაუქონობლად ყვავოდა: დლით — ყვითლად, შუადღისას — თეთრად, საღამოთი — წითლად. ვერც ქარი აკლემდა ვერაფერს, ვერც წვიმა, ვერც თოვლი და ვერც გავლვა.

მნახველები შეხვდადნენ ლეღვს, ეს რა საოცრებაა, უყვავილოდ ისხამს ნაყოფსაო. დახვდადნენ ყვავილს და მისინაც ხელებსა შლიდნენ, ეს რა საოცრებაა, სამეფრადე ყვავისო.

ერთ დღესაც შევიდა ერთი გაცი ბაღში, ახლომანლო ვერავინ დაინახა და მოწყვიტა ის ლამაზი ყვავილი. მალე გაიღო კეთილმა მეფემ ეს ამბავი და თავის ნაზირ-ვეზირებს უბრძანა, მიდექონოდეთ, გაიგეთ ვინ მოწყვიტა ჩემი ყვავილი, დაიჭირეთ და აქ მომგვარეთო.

ნაზირ-ვეზირებმა შეყარეს ჯარჯამაათი, სად აღარ იყვნენ, ვის არა ჰქითხეს, ვის არ შეეხვეწნენ, ვის არ დაეუქმრნენ, მაგრამ ვერ იქნა და ვერ მიიგბნეს ურჯუე, უგვანო აკაცს.

მეფის საჩიქრელიც დაავიწყდა და საქსოვი ჩხირივეც — ღლდაღლამ ბაღში იყო — ხან იდგა, ხან იჯდა, ხან იწვა და თვალს არ ამორებდა ყვავილს.

ამ დარდსა და ოხვარაში რამდენიმე დღე გავიდა და მეფემ შუბლი გაესხნა: ისევ ვაიშალა ყვავილი — დლით — ყვითლად, შუადღისას — თეთრად, საღამოთი — წითლად.

გახარებულმა მეფემ ბაღს ღობე შემოავლო, კართან დარაკები დააყენა და უბრძანა, ლეღვისა და ყვავილის სანახავად ვინც უნდა მოვიდეს, უჩემოდ შიგ არავინ შეუშავთო.

— როგორ გავიგოთ, მეფეო, ვის დართე და ვის არაო? — ჰკითხეს დარაკებმა.

— ვინც ლეღვის ფოთოლს მოგიტანი, მარტო იმათ შეუშვებთ ბაღში. მივიდოდნენ მეფესთან ლეღვისა და უნაზირი ყვავილის სანახავად, ეტყოდნენ:

— ბაღში შევიგმვით, მეფეო.
— რას მომცემთ საფასურსაო?
— ერთ თიკანსაო, ერთ ბატკანსაო, ერთ დეკუელსაო, ბურვავსაო, მუსქან დედლასაო...

ვისაც საფასურის გაღება არ შეეძლო, ის კიდევ ან მატყლს უჩიქებდა, ან უქსოვდა რამეს, ან საქონელს უვლიდა, ან საჭმელს უკეთებდა... როდის ყოფილა, რომ საქმე გამოლოდეს მეფეს!

ლეღვის ფოთოლს მიუტანდნენ დარაკებს, დარაკები შეუშვებდნენ ბაღში და ვიდრე მნახველი იმ ლეღვისა და იმ ლამაზი ყვავილის ყურებით ტბებოდა, ახლა სხვისი რიგითა, ბაღიდან გამოვლდებდნენ ხოლმე — აქაოდა, მოგნატრება და ისევ მოვაო. ლეღვი კი მარტო მეფის ბაღში იდგა და, სხვა გზა არ იყო, ხეყუნა-მუდართი ისევ მეფეს უნდა მისდგომოდნენ კარზე.

გამდიდრდა მეფე: იმისი სრა-სასახლეები ღრუბელსა სწვდებოდა, იმისი საქონელი ქვეყნის დასაწყისიდან ქვეყნის დასასრულამდე დაუდიოდათ საბალახოდ. სად რა წაეღო და სად რა შეენახა, აღარ იცოდა მეფემ.

ერთხელაც უნათო ნაზირ-ვეზირებმა ჰკადრეს მეფეს:

— რად გინდა, მეფეო, ეს აუარებელი ქონება, ადეკი და ხალხს დაურჩევო.

— რაო, რად მინდაო?! — გაწყვარა უკვე გაბორტბებული მეფე და სასახლიდან ციმა-ტყვიით გაყარა ის უნათო ნაზირ-ვეზირები.

ახლა კი ნამდვილად დარწმუნდნენ ნაზირ-ვეზირები, რომ თურმე მეფესაც შეეძლო კეტის შოვნა.

ლეღვის ფოთოლი ყველას სანატრელად ექცა. მეზობელი ველარ მიდიოდა

დასაბრუნო. № 17-17 გვ.

ადგინო სწავლება. ვაკე ადგილს ცხოველ ავითარებს საბრძოლო კოლომბოს სახეში და ავიღებ სქანის თავის დუმიწებულ მტერს მგელს და ფიცებებს. ამიტომ ფიცებერი მასზე ჩაახარებო ნადირის, ხოლო მგელი, ხანგრძლივი დღეის შემდეგ ამირაბლებს დაღლილ ნადირს.

უკან ვაგებ შევლს მოხალეობის თვისარ ხელს აქვს, რომელსაც ზოოდღებმა „სარკეს“ უწოდებენ. ეს ხელი დიდ შილს ასრულებს ნადირის ცხოვრებაში. საქმი ასრის, რომ შევლმა ტანში შეწყობაში ჩამდგარნი დაიბანა და დღის ბოლოს კარგად გამოჩრდილი ეს თვისარი დაქა ერთვარი რჩინებარია წინაშის მონათობის მხარაბლებს ეგმასკობად „სარკეს“ ვასაფრებებს განსაბრება ახალმოაბლებს და მოხარებებს. მისი წყვილისი პეტარებს შობაბლებს დამითყ არ ჩამარჩენია.

მდგრადი შევლა თვადებულა და შარტენული მოხალეობა, რიგორც კი ახლოს მისი შექვს. მდგრადი ახალმოხობს განცალკევებულად და სასოფიად ნიღაეს ბრქვის ძირს ეს მადლ ნაბლებში. ნაყრი მთლიან დღე გასულია წესს დედა მხოლოდ დამბი შილსი პარხმინიან და ცეცხვს. მსგავსი მადლებული თუ მოხუდი, მდგრადი ცდილობს გოდარებს ნადირს რაც შეიძლება შირს, შედარებით პეტარებს, მგალიად მგელს, არ ცუბება და ლიბქებით შეუბრად ცხსის თავს.

ნაყრის უმწერი მდგომარეობა ერთ ცივარს

კარგდება. გაივლის კიდევ სულ რამდენიმე დღე და პეტარები ტოლს დაარ უბუნენ დღის სისრულეში. დაბობლებული ნაყრი განცალკეობს ხოლმე წარბისის მსგავს ბგერებს. გვერტებზე იგი შეიძლება ამოივს სხვა მდგრადი, თუ შესაბავს, ანდა პეტარის კიდევ.

ცხოვრების პირველი ორი კვირა განსაკუთრებით საშიშაა ახალმოხობისთვის. პეტარებში მათზე ნადირებზე არა მარტო მსხვილი ტეტებლები, არამედ შარტი, კორი და გარეული ღორებიც არ. შეიძლება ყველაზე ცუდი პერიოდი ზაფხობია. ნახეკარი მტერი თოვლიც არ სერიოზულ წინააღობას უქნის ცხოველს. მდებლად საყვების მოპოვება, გვერტების ეამს შევლბა მხარად ერთიანდება 15-20 ულსისად შემდგარ რეგებად. რეგარს მპარაკ ტეტებლებს ან მოხადირებს გაიცლებენ უქრის, ვიდრე იმდენად მაკად ნადირთან.

წინდელს დიდობობა იგი საქართველოში. შობისში, სიცივის და მტაცებლუბის დევისსაგან განსაჯებულმა შევლმა დარღვევის ტვირის საუცურებობა დაუნსებულ რეგებად და თავის დადარჩენის ერთადერთი გზა აგმინაინა მკაცრა. რამდენიმე თაული უმწერარი, მშვიდი ცხოველი არ სცნობს მთლიანად დაბინაზე შეიქვს დამოკიდებულ. უმწებლეთ გვერტებზე ბუნების დიდი მესაღებლის — ვაგის კამლი ნაქვამი შევლის ნურის სიტუებია: „ჩას ვაგეზ, ადამიანი, მოხარო, ჩას? ჩა დავიწყა საბარლო დედაგრემა, ჩა შევისა, ჩა შეკემა. რომ მოკალი და უბატრონიდ დამადღე! ჩაიღი ვაქვს. მოგვეგარო, მუხლად გვეკავ ტუგას და ვაგოვგასაღმზე წყაროვობდ.“

ახლა და მომავალში კოვდნარიად უნდა მებამბობი, მხარს დავტორილ ფსანაურული თაონისხის, რომელმაც ორსკომდე შევლს მოუბრძ, შემდგარ კი დროულად დაურბუნეს შობილურ ტუგს. დევეგობი და საზოგადოებრივ სამსჯეროზე გამოეგვეგარ გულემა ადამიანი, — ბრაკიერის (სამ

წუხაროდ ჩვენს შირის ბრძოლაშიც აღმარდნენ). გვერტებში ჩაგვერდ ჩაგვერდ თოვის შეშარბა სეგვერდებში დაწინაურება არა მარტო სეგვერდებში, უფრო მეტად მორალის, წყნობის თვალსაჩინობა.

იშვითა არლია ისეთი შემთხვევა, როდესაც ადამიანი იტერს უმწერი ნურის და ტუგებშია ზრდის ხალს, თუმცა ეს პარტახეობა კანონით. მაშინვე ვაგრცლებლურია ისეთი პარტი: თუ უმწერეგარს შინ ვარცხელი წნით მოუვლები, შემდეგ კი ვაგრეგებო ტუგები. დედა მას აუცილებლად ამოივს და უბატრონებში, ანდა, თუ პეტარის ტუგებშია ვაგრცრდი, შირს მას ბუნებაში დაედაუბებლად შეიძლება ცხოვრება. ორივე პარტი კოვდნავარ საფუძელს არის მოუხებულ. ტუგებშია ვარცრდი, შემდეგ კი ტუგში ვაგრეგებულ ტუგებია უმწერეგებობა, ადრე თუ გვიან, სასყვადლოდ არის ვაგრცრდი. მეგვას არ იცის, რომ მეწერეგებობა მდგრად ნურის მორჩობის მეორედ დიდებამ რძე უმწებლად და ახლა ვარცა საყვებად. მესამე-მეოთხედის კი დღე უმწერება. მანამაღებ, შევლის ან ირის ნურის ირს დღის დავაგინათოყ თუ ვაგათავისუფლები, დიდეს რომ ამოივს, შობილსაგან ნურის მიწინ დაღლები. მეორესაგან ყველა ნადირს იღებს უკან ადამიანის ნაბატრონზე ვარდა ამისა, ადამიანისაგან განსებებლული და განსებებლული ცხოველი კარგავს ბუნების მკაცრ პირობებთან კვლავ შეგების უნარს და დღეს თუ ხვალ მტაცებლის ან ბრაკიერის მსგებრბლა ხდება. ამიტომ ადამიანი უნდა მტერეგების მოხილედ დატოვო, ანდა შეიქვეურ უმწერებში მთავრადილ ნადირს, ისიც დროებით.

შევირადილო, ვაგეფრთხილდები და მოგვირავებელი შევლა — ჩვენი ბუნების იშვითი ქმნილება

არსოვლ გეგავკორი, ბიოლოგიურ მეცნიერებათა კანდიდატი.

საკითხავი

მგელაძე ნ. — მასწავლებელი — წმინდა სახელი (ნარკვევა)
 იანოყაბულუ გვ. — მასწავლებლის ბარათი (ლექსი)
 აფხაზავა ნ. — Cogito ergo, sum! (ფანტასტიკური მოთხრობა, ვაგრემლება)
 ახაშული აღ. — ფირობი (ლექსი)
 ლორთქიფანიძე ნ. — შეკიბრება (მოთხრობა)
 აზრამიშვილი მ. — სამი ძმა (ლექსი)

კვირკამე თ. — პიონერი (ლექსი) 14
 წიკვაძე რ. — რელიგიური ტრადიციები (წერილი) 15
 გეგავკორი არნ. — ბუნების იშვითი ქმნილება 17
 (წერილი)
 ჩეენთან სტუმრად არის მოლდავეთის სსრ საბავშვო ეურნალი 1
 „სკინტავა ლენინისტი“ 19
 კობერძის კ. — კეთილი მეგობარი და ლელვის ფილიპის ზღაპარი 29
 საინტერესო იცოდე 31
 ცხრაკლიტული 3

გარეკანის 1-ლი გვერდის მხატვრობა ელზარდ ამხონაძისა; მე-4 გვერდზე — აკაკი თევზაძის ნახატო.

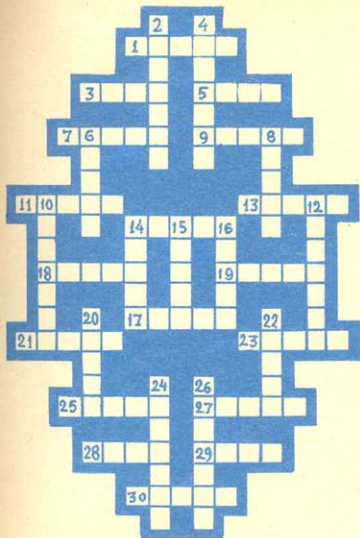
მთავარი რედაქტორი ბაბუაია შვილი.

სარედაქციო კოლეგია: ღორე ვადაშვილი, ზურაბ ღვინჯაშვილი (პრეზიდიენტი), ზურაბ ღვინჯაშვილი, გიორგი შოთაბერიძე (მხატვარ-რედაქტორი), გიორგი ქობინაძე, ნორდარ შაგნაძე, სიმონ შაგნაძე, ლევან ჩიქვანიანი, ზურაბ ჰუმბურძიძე.

საქ. კ. ც. ც. -ის გამომცემლობა
 ჯგერის მისამართი: თბილისი, ლენინის ქ. № 14, აკადემიკოსების რედაქციისა — 83-97-05
 93-31-81
 აბრ. შედგენილი 88-97-44 83-33-05
 განცალკევებულად — 83-97-02 93-97-01

საქ. კ. ც. ც. -ის გამომცემლობის სტამბა, თბილისი ლენინის ქ. № 14.
 «ПИОНЕРИ» — на грузинском языке. Издательство ЦК КП Грузии
 ТИПОГРАФИЯ члз-ва ЦК КП Грузии. Тбилиси, ул. Ленина № 14.
 გილაძე ისაყუბოლ 14/7-76 ფ. ხელმოწერილია დასაბეჭდვად 5/VI/76 ფ. ქალაქის ვორმატი 60×90/16, ფიზიკური ნაბეჭდი ფურცელი 4, საარტიკლო-საგანმრეკლო თანხა 5,35.
 შევ. № 1798. ტირ. 145.500. ფ. 00793.

ფასი 20
 კაპიტი

შტარტულად: 1. გამაგრილებელი სავანი; 2. სოფელი თბილისის მახლობლად; 5. ტურგენევის

მოთხრობა; 7. მდინარე საქართველოში; 9. ნამი, ანუ?.. 11. მდინარე ევროპაში; 18. ტბა ევრაზი-

აში; 14. ხილი; 17. კინო-თეატრი თბილისში; 18. გეოგრაფიული ზონა სსრკავშირში; 19. შეიარაღებული ძალების ერთობლიობა; 21. ბოსტნეული; 23. მეცნიერების დარგი; 25. მდ. გერმანიის ფედერაციულ რესპუბლიკაში; 27. ტანსაცმლის მოხართვი; 28. ქალაქი საქართველოში; 29. თმის საღებავი; 30. ერთი და იგივე ან მსგავსი ბგერების განმეორება სტრიქონების ბოლოში.

შვეულად: 2. სახელმწიფო აზიაში; 4. უქნარა, ანუ?.. 6. %. ფალიაშვილის ოპერის ერთ-ერთი პერსონაჟი; 8. მდინარე საქართველოში; 10. ინვალისებელი მეცნიერი; 12. გამოჩენილი კომპოზიტორი; 14. ტბა შუა აზიაში; 15. ფრანგი მწერალი; 16. სახელმწიფო აზიაში; 20. ქალაქი ჩილეში; 22. ეკლესია აღმოსავლეთ საქართველოში; 24. კუნძული ხმელთაშუა ზღვაში; 26. ინდური კინოფილმი.

იამა ლომთაძე, თბილისის 139-ე სკოლის VI კლასის მოსწავლე.

ამოცანა

რომელი ხუთი გირით აწონი ყველა წონას — ერთიდან ას კილომდე, — დამისხტელე წონა. თუ განვაღებთ ისე ჩვენთვის საჭირო გირებს, რომ იყოს შეფარდებით თავში ყველაზე მცირე, ყოველი — წინა მდგომარეობაში იქნება სამჯერ მძიმე.

შოთა აბიძანაშვილი

პასუხი ჩემი მოთმასკულ „სსრკ-ის 25 წელი“

გამოცანაზე

მორიელი: ენდრო; კომპოზიტორი: პარაშუტი; ელსადგური: ღრუბელი; რადიოტელე: მწე და მთვარე; ხილი: საბაგირო ჯა.

ამოცანები

ციფრებს ადგლი უნდა შეუცვალო. 18, 14, 5.

პატარა ხერხი ვარდა თავისი პირდაპირი დანიშნულებისა შეიძლება კუთხის საზომადაც გამოიყენოს.

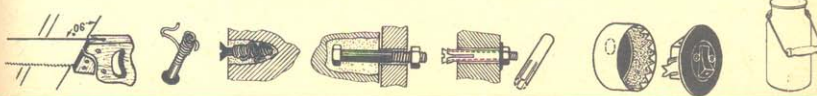
თუ მუდმივი კალმის ნაწილები მყარად ჩაჭდა ერთმანეთში, წვალბას ნუ დაუწყებ, იშოვნე ზუმფარის ქალაღი, თითზე დაიხვიე და ისე მოატრიღე.

ჩვენ ბევრჯერ ვვიჩვენია, თუ როგორ უნდა ჩაამაგრო ლურსმანი ან

სხვა სამაგარისი ბეტონის კედელში. აი, კიდევ რამდენიმე მაგალითი ამისა.

ელექტროგამომრთველისა და ჩამრთველის დამონტაჟების დროს, როცა ფაბრიკული წარმოების ხუფები ხელთ არა გაქვს, შეგიძლია კონსტრუქციის ქილა გამოიყენო.

რძის ბიღონის ხუფს, აფთიაქის რეზინის რგოლი ჩამოაცვი და ხუფი აღარ ირახუნებს.

ლაღანებს ლურჯი ზაფხული —
ბუნების დიდი წყალობა.
უველგან სიმებად გაბმულა
ჩიტების სტვენა-გალობა.

ცა უზადოა მშვენივით,
მთა-ბარს ახარებს მკათათვე.
ნეტავ ასეთი დღეები
აღარასოდეს გათავდეს!